

2009:14

STATSKONTORET

Energimyndighetens dimensionering och resursbehov

STATSKONTORET

MISSIV

DATUM
2009-06-26
ERT DATUM
2009-03-26

DIARIENR
2009/74-5
ER BETECKNING
N2009/3206/E

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att se över Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov

Regeringen uppdrog den 26 mars 2009 åt Statskontoret att lämna förslag till Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Energimyndighetens dimensionering och resursbehov* (2009:14).

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Forsknings- och utredningschef Laura Hartman och utredare Svante Eriksson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Svante Eriksson

Innehåll

	Sammanfattande bedömningar och slutsatser	7
1	Bakgrund	7
1.1	Energimyndigheten	7
1.2	Genomförande av Statskontorets uppdrag	9
2	Statskontorets iakttagelser och bedömningar	11
2.1	Andel EU-relaterade arbetsuppgifter	11
2.2	Tillfälliga och varaktiga arbetsuppgifter	12
2.3	Bedömning av resursbehov	12
2.4	Varaktiga tjänster bör finansieras via förvaltningsanslaget	18
2.5	Energimyndighetens organisation bör ses över	19

Bilagor

1	Uppdraget	21
2	Sweco Eurofutures rapport till Statskontoret	29

Sammanfattande bedömningar och slutsatser

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att lämna förslag till Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov, som ett underlag inför budgetpropositionen för år 2010.¹ I det följande ges först en bakgrund till uppdraget (avsnitt 1). Därefter redovisas Statskontorets sammanfattande bedömningar och slutsatser avseende uppdragets frågeställningar (avsnitt 2).

1 Bakgrund

1.1 Energimyndigheten

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är central förvaltningsmyndighet för frågor om användning och tillförsel av energi. Myndigheten bildades år 1998 genom en utbrytning ur dåvarande NUTEK. Myndigheten ska verka för att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Myndigheten ska vidare inom sitt verksamhetsområde verka för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning, båda med en låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat. Myndigheten ska även bidra till omställningen till ett ekologiskt uthålligt energisystem samt till att de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen som är relevanta för energisektorn uppfylls.

Energimyndigheten utför ett stort antal olika arbetsuppgifter, med sikte på målen enligt ovan. För att utföra dessa arbetsuppgifter har myndigheten, enligt sin verksamhetsplan för år 2009, inrättat 276 tjänster/årsarbetskrafter. Av dessa är dock för närvarande nästan 40 tjänster obesatta.

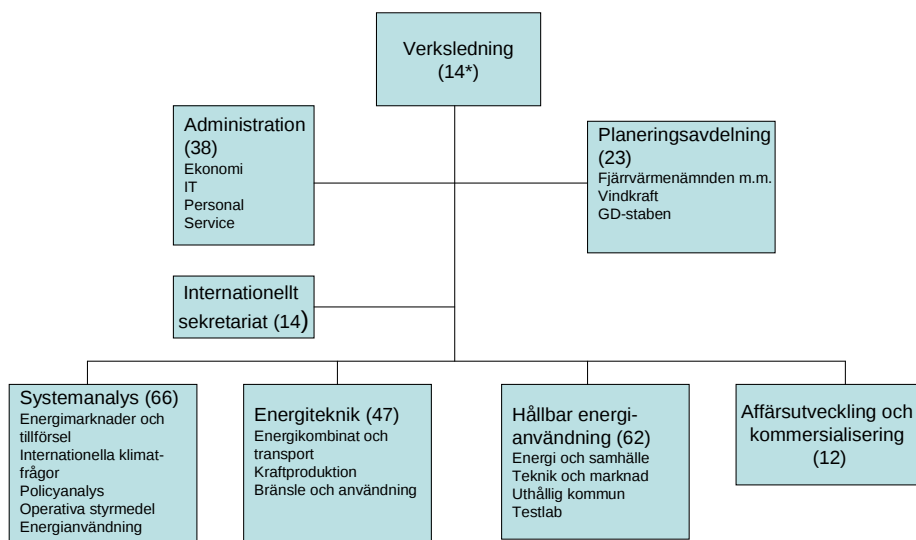
Energimyndigheten är översiktligt organiserad i sju avdelningar och sekretariat, utöver generaldirektören och hans stab. Organisationen framgår av figur 1.1 nedan.² I figuren anges antal tjänster per avdelning (inom parentes) och även de separata enheter som finns under vissa avdelningar. Utöver dessa enheter har avdelningarna i regel även mindre staber, nära knutna till respektive avdelningschef. Utöver denna stabs- och linjeorganisation finns även två organ knutna till myndigheten: Fjärrvärmenämnden samt Programråd PFE³, vars kanslifunktioner sköts av personal i myndigheten.

¹ Uppdragstexten återges i sin helhet i bilaga 1.

² En mindre omorganisation skedde av myndigheten per den 1 juni 2009, i första hand avseende informationsfunktionen.

³ Programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri.

Figur 1.1 Energimyndighetens organisation per juni 2009 och antalet tjänster (inom parentes) enligt verksamhetsplanen för år 2009

* Varav 9 på en nyinrättad informationsenhet under generaldirektören. Resterande informationsfunktioner/-tjänster på den förutvarande Informationsavdelningen har fördelats ut på olika sakverksamheter.

Energimyndigheten köper också tjänster för att kunna genomföra olika uppgifter. De totala inköpen av tjänster uppgick år 2008 till 90 miljoner kronor, varav 23 miljoner kronor för konsulter inom IT och 67 miljoner kronor för övriga konsulter ("sakkonsulter") och statistik.

Energimyndigheten får enligt sitt regleringsbrev utnyttja s.k. programanknutna kostnader för planering, administration, uppföljning och utvärdering inom de sakanslag som myndigheten disponerar. Enligt verksamhetsplanen för år 2009 kommer 206 av tjänsterna att finansieras av förvaltningsanslaget (ca 150 miljoner kronor) och 70 tjänster av sakanslag via de programanknutna kostnaderna, som planeras att uppgå till totalt 230 miljoner kronor. En stor del av inköpen av IT-konsulter, "sakkonsulter" och statistik finansieras via de programanknutna kostnaderna. Den totala kostnaden för driften av Energimyndigheten, inklusive externa medel för beredskapsuppgifter, planeras att uppgå till drygt 400 miljoner kronor år 2009. Sakanslagen som Energimyndigheten ska hantera i år uppgår till totalt 1,8 miljarder kronor.

Energimyndigheten har under 2000-talet fått i uppgift att ansvara för en mängd tillkommande styrmedel inom energiområdet. Myndigheten kommer även att få ytterligare arbetsuppgifter som en följd av alliansregeringens energi- och klimatpolitiska överenskommelse, som presenterades i propo-

sitionen *En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi* (prop. 2008/09:163).

Sedan den 1 januari 2008 har Energimyndighetens arbetsuppgifter renodlats till att svara för frågor om energianvändning och energitillförsel. Detta sedan den nybildade myndigheten Energimarknadsinspektionen då bröts loss ur Energimyndigheten, med uppgift att svara för tillsyn över samt övervakning och utveckling av energimarknaderna.⁴

Regeringens uppdrag till Statskontoret bör delvis ses mot bakgrund av Energimyndighetens budgetunderlag för år 2010. I detta föreslår myndigheten att medel (100 miljoner kronor) ska omfördelas från sakanslag till myndighetens förvaltningsanslag mot bakgrund av det stora antalet nya och utökade uppgifter myndigheten fått under åren 2008 och 2009 och beräknas få under år 2010. Uppgifterna kräver enligt myndigheten ytterligare personella resurser för att genomföra.⁵ Behovet av förvaltningsresurser avser centrala administrativa funktioner, demonstration och kommersialisering av ny energiteknik, insatser för internationella klimatinvesteringar och klimatrelaterat bistånd, elcertifikatsystemet, energistatistik, främjande av vindkraft, genomförande av Energieffektiviseringsutredningens förslag⁶ samt lokalt och regionalt energiomställningsarbete.

1.2 Genomförande av Statskontorets uppdrag

Som underlag för arbetet har Statskontoret – efter samråd med Näringsdepartementet – valt att upphandla en konsult för att göra den analys som efterfrågas från regeringen. En utgångspunkt för upphandlingen har varit att konsultens rapport ska vara av sådant slag att den motsvarar de krav som ställs i regeringens uppdrag till Statskontoret. Konsultuppdraget har utförts av Sweco Eurofutures AB.

Av regeringens uppdrag framgår att Statskontoret ska analysera Energimyndighetens dimensionering och resursbehov samt därtill behandla vissa särskilt angivna frågor. Statskontorets sammanfattande bedömningar och slut-

⁴ Organisationsförändringen gjordes mot bakgrund av Statskontorets rapport *Energimarknadsinspektionen – organisation och samverkan* (2007:13), vilken framtagits på uppdrag av regeringen.

⁵ Den föreslagna omfördelningen om 100 miljoner kronor motsvarar uppskattningsvis 100 tjänster. Det bör dock noteras att, enligt vad Energimyndigheten uppgivit till Sweco Eurofutures, 70 av dessa tjänster redan ingår i den befintliga bemanningen enligt verksamhetsplanen för år 2009 och alltså inte innebär något nettotillskott av tjänster. Yrkandet i denna del är endast att de 70 tjänsterna ska finansieras av medel från förvaltningsanslag genom överföring av motsvarande medel från sakanslag. Budgetunderlaget innebär därför ett tillskott av 30 nya tjänster.

⁶ Dessa förslag redovisades i betänkanden *Ett energieffektivare Sverige* (SOU 2008:25) och *Vägen till ett energieffektivare Sverige* (SOU 2008:110).

satser avseende uppdragets frågeställningar redovisas i det nästföljande avsnitt 2.

Underlagsmaterialet för Statskontorets analys har i huvudsak utgjorts av Sweco Eurofutures rapport,⁷ vilken bifogas som bilaga 2. Sweco Eurofutures svarar dock självständigt för de iakttagelser och slutsatser som redovisas i konsultrapporten.

Energimyndigheten har givits tillfälle att granska utkastversioner av såväl Sweco Eurofutures rapport som Statskontorets sammanfattande bedömningar och slutsatser avseende uppdragets frågeställningar. I den processen har det, sent i utredningsarbetet, framkommit att myndigheten och Sweco Eurofutures tolkar vissa väsentliga förutsättningar på olika sätt. Som kommer att framgå närmare av avsnitt 2.3 handlar detta bland annat om vilken schablonkostnad, inklusive overhead, som bör användas för att beräkna kostnaden för en årsarbetskraft ”i linjen”.

I vissa hänseenden – framför allt avseende valet av lämplig schablonkostnad, och konsekvenserna av detta val – har Statskontoret inte förmått finna en lämplig ”kompromisslösning”, utan har istället valt att redovisa olika alternativ. Den fortsatta beredningen av dessa frågor bedömer Statskontoret bäst kan hanteras genom bilaterala diskussioner mellan Näringsdepartementet och Energimyndigheten – med Statskontorets och Sweco Eurofutures rapporter som underlag.

⁷ Sweco Eurofutures (juni 2009): *En bedömning av Energimyndighetens dimensionering och resursbehov*.

2 Statskontorets iakttagelser och bedömningar

2.1 Andel EU-relaterade arbetsuppgifter

De arbetsuppgifter som Energimyndigheten genomför är en följd av de politiska initiativ som tas och de regler som beslutas på ett nationellt plan, på EU-nivå eller i andra internationella sammanhang. Enligt uppdraget från regeringen ska Statskontoret analysera vilka arbetsuppgifter som har sin grund i efterlevnad och genomförande av regelverk på EU-nivå respektive vilka arbetsuppgifter som uppstår till följd av uppfyllelse av nationella mål på energiområdet.

Sweco Eurofutures bedömer i sin rapport att nästan 40 procent av Energimyndighetens resurser år 2009 kommer att vara riktade mot arbetsuppgifter som på olika sätt är relaterade till EU, i form av t.ex. direktiv, förordningar och politiska initiativ. Därtill används fem till tio procent av resurserna till uppgifter som initierats i andra internationella fora – som t.ex. FN och International Energy Agency (IEA) – eller som är en konsekvens av avtal och samarbeten på bilateral nivå. Sammantaget innebär detta således – med Sweco Eurofutures bedömning – att omkring hälften av Energimyndighetens resurser år 2009 förväntas komma att förbrukas för arbetsuppgifter med huvudsakligt ursprung på nationell nivå.⁸

I sin rapport visar Sweco Eurofutures att andelen EU-relaterade arbetsuppgifter varierar mellan olika delar av Energimyndigheten. Till den grupp där alla uppgifter är relaterade till EU hör t.ex. i stort sett samtliga enheter inom avdelningen för Hållbar energianvändning, vilket beror på att dessa enheter är inriktade mot EU:s direktiv och mål för energieffektivisering. Samtidigt vill Statskontoret framhålla att i vilken mån en viss uppgift har sitt ursprung i internationella eller nationella krav inte nödvändigtvis säger så mycket om dess angelägenhetsgrad. Till exempel framgår av Sweco Eurofutures rapport att verksamheten inom avdelningen Affärsutveckling och kommersialisering i stort sett helt handlar om att uppfylla nationella mål på energiområdet. Men å andra sidan har denna verksamhet ganska nyligen införts,⁹ till följd av beslut som fattats av statsmakterna och på basis av, som det får förutsättas, en bedömning av att denna typ av verksamhet är angelägen att bedriva.

⁸ I sammanhanget bör påpekas att Energimyndigheten har framfört till Statskontoret att den anser att nästan alla åtgärder som myndigheten genomför har en direkt eller indirekt koppling till EU-mål och direktiv m.m. Enligt myndigheten har Sweco Eurofutures i sin rapport främst fångat upp de direkta aktiviteterna kopplade till EU och inte de nationella som enligt myndigheten – indirekt – görs på samma bevekelsegrunder.

⁹ Genom propositionen *Forskning och ny teknik för framtidens energisystem* (prop. 2005/06:127, bet. 2005/06:NU19, rskr. 2005/06:347).

2.2 Tillfälliga och varaktiga arbetsuppgifter

I uppdraget från regeringen ingår att Statskontoret ska analysera vilka arbetsuppgifter som är av tillfällig respektive av varaktig karaktär.

I sin rapport gör Sweco Eurofutures bedömningen – vilken Statskontoret delar – att i princip ingen av Energimyndighetens arbetsuppgifter i dagsläget är av tillfällig karaktär, utan att samtliga är att betrakta som varaktiga. Somliga uppdrag som myndigheten ges – i regleringsbrev eller i regeringsbeslut, t.ex. om utredningsuppdrag, eller avseende stöd i olika frågor till Regeringskansliet – är visserligen avgränsade i tiden för genomförandet. Men å andra sidan ges myndigheten hela tiden nya uppdrag och arbetsuppgifter inom i princip samma ämnesområden som tidigare uppdrag. Därmed är dessa arbetsuppgifter i praktiken varaktiga och kan bara i ”teknisk” mening anses vara tillfälliga. I dessa fall är den varaktiga arbetsuppgiften således att kontinuerligt klara en uppdragsvolym som i huvudsak håller sig inom de ämnesområden där Energimyndigheten har expertkompetens.

2.3 Bedömning av resursbehov

I regeringens uppdrag anges att Statskontoret ska utreda och lämna förslag till Energimyndighetens långsiktiga resursbehov och dimensionering som ett underlag inför budgetpropositionen för år 2010. Statskontoret har förutsatt – vilket också har varit utgångspunkten för Sweco Eurofutures arbete – att bedömningen ska avse resursbehovet för den verksamhet som det i dagsläget kan antas att Energimyndigheten kommer att bedriva år 2010, dvs. dagens verksamhet samt därutöver eventuella utökade eller nya arbetsuppgifter som kan förväntas.

Utvecklingen under åren 2007–2009

I sin rapport pekar Sweco Eurofutures på att omfattningen av Energimyndighetens verksamhet för år 2009, som den kommer till uttryck i verksamhetsplanen för detta år, innebär en stark tillväxt jämfört med år 2007. Både antal helårstjänster totalt och antal tjänster på handläggarnivå i sakenheterna (”i linjen”) – liksom även verksamhetens totala kostnader – ökar med 30–40 procent om verksamhetsplanen genomförs fullt ut. Som framgått av avsnitt 1 kommer enligt planen 276 helårstjänster att finnas i verksamheten år 2009 och denna kommer att förbruka drygt 400 miljoner kronor. Förvaltningsanslaget – ca 150 miljoner kronor år 2009 – har dock endast ökat marginellt, vilket har inneburit att de programanknutna kostnaderna, som belastar sakanslagen, har fått större betydelse för finansieringen av verksamheten. Sakanslagen uppgår i år till totalt 1,8 miljarder kronor. Det innebär att sakanslagen har ökat med nästan 70 procent sedan år 2007 och med 30 procent jämfört med år 2008.

I sin rapport visar Sweco Eurofutures också att antalet årsarbetskrafter har ökat för i stort sett samtliga Energimyndighetens arbetsuppgifter och verksamheter mellan åren 2007 och 2009. I många fall sammanhänger tillväxten med att myndigheten har fått nya eller utökade arbetsuppgifter, bl.a. genom antagna EU-direktiv som ska börja tillämpas eller tillämpas i högre utsträckning eller högre politiska ambitioner inom vissa områden, exempelvis inom energieffektivisering och minskade utsläpp av växthusgaser. Dessutom har forskningsanslagen ökat väsentligt.

Som framgått av avsnitt 1 kommer, enligt Energimyndighetens verksamhetsplan för år 2009, 206 av tjänsterna att finansieras av förvaltningsanslaget (ca 150 miljoner kronor) och 70 av sakanslag via de programanknutna kostnaderna, som tillsammans med andra utgifter totalt planeras att uppgå till 230 miljoner kronor. I sin rapport visar Sweco Eurofutures att ökningen av antalet årsarbetskrafter som belastar sakanslagen har varit betydligt större – mer än en fördubbling mellan åren 2007 och 2009 för de som arbetar ”i linjen” – än för de som är hänförliga till förvaltningsanslaget. Enligt Sweco Eurofutures finns det en tendens till att de verksamheter som har haft en hög ökningstakt i antalet årsarbetskrafter även har relativt många anställda som finansieras via sakanslag.

Med största sannolikhet kommer dock den bemanning som Energimyndigheten anger i verksamhetsplanen inte att förverkligas år 2009. För närvarande är myndighetens prognos att 257 av de planerade 276 helårstjänsterna kommer att vara tillsatta vid 2009 års slut, dvs. att 19 tjänster kommer att vara obesatta. I dagsläget (juni 2009) är 37 tjänster obesatta. Motsvarande förhållanden har gällt även tidigare år, att döma av uppföljningar som Sweco Eurofutures gjort av tidigare verksamhetsplaner. I verksamhetsplanen för år 2008 angavs exempelvis att det skulle finnas 241 helårstjänster på Energimyndigheten. Utfallet blev dock lägre – 217 tjänster – med 24 tjänster som inte hade inrättats.

I vilken mån det inneburit ett problem att det planerade antalet tjänster inte fullt ut realiserats kan diskuteras. Sweco Eurofutures menar t.ex. i sin rapport att det faktiska utfallet för bemanningen av myndigheten år 2008 synes ha varit tillräckligt för driften av verksamheten. Detta med hänsyn till att det av Energimyndighetens årsredovisning för år 2008 framgår att måluppfyllelsen har varit god för alla de mål som finns för myndigheten. Energimyndigheten har å andra sidan framfört till Sweco Eurofutures att bristande handläggningsresurser medförde att 2008 års verksamhetsvolym i praktiken inte nådde upp till den förväntade, exempelvis genom att vissa energiforskningsinsatser senarelades och att förbättringar av energistatistiken inte kunde genomföras i önskvärd takt.

Energimyndighetens och Sweco Eurofutures bedömningar av resursbehoven för år 2010

Energimyndigheten har till Statskontoret framfört att myndigheten för närvarande bedömer att dimensioneringen år 2010 bör vara 346 årsarbetskrafter, för att verksamheten ska kunna drivas med god måluppfyllelse.¹⁰ Myndighetens nuvarande bedömning innebär en uppjustering jämfört med budgetunderlaget för år 2010, vilken framför allt gjorts mot bakgrund av de förslag som regeringen, efter att budgetunderlaget lämnats, redovisade i de energi- och klimatpolitiska propositionerna.¹¹ I sin rapport redovisar Sweco Eurofutures däremot en annan bedömning av hur många tjänster som krävs år 2010 för att verksamheten ska kunna fungera som avsett. Således är Sweco Eurofutures sammantagna slutsats, efter att man har genomfört ett antal analyssteg,¹² att en lämplig dimensionering av Energimyndigheten för år 2010 uppgår till 290 tjänster.

Statskontoret har svårt att exakt avgöra vad Energimyndighetens och Sweco Eurofutures olika bedömningar av bemanningsbehoven får för konsekvenser för de totala förvaltningskostnaderna år 2010. Detta främst beroende på att det i utredningens slutskede har framkommit att Energimyndigheten och Sweco Eurofutures är oense om vilken schablonkostnad (inklusive overhead) som bör användas för att beräkna kostnaden för en årsarbetskraft ”i linjen”. Däremot har Energimyndigheten inte invänt mot Sweco Eurofutures bedömning av vad som år 2010 kan vara en rimlig storlek på de programanknutna kostnader som inte avser tjänster (konsulter, vissa IT-tjänster m.m.). I sin rapport har Sweco Eurofutures utgått från att dessa kostnader torde uppgå till 161 miljoner kronor år 2010.¹³

Den varierande synen på lämplig schablonkostnad kan slå upp till ca 30 miljoner kronor på bedömningen av de totala förvaltningskostnaderna. I tabell 2.1 nedan illustreras detta spann, utifrån Energimyndighetens och Sweco Eurofutures olika bedömningar av bemanningsbehoven, och givet den ovan angivna storleken på de programanknutna kostnader som inte avser tjänster (konsulter, vissa IT-tjänster m.m.).

¹⁰ I Sweco Eurofutures rapport anges däremot siffran 354 tjänster. Skillnaden tycks avse 8 nya administrativa tjänster som Sweco Eurofutures tolkat att Energimyndigheten vill inrätta.

¹¹ *En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat* (prop. 2008/09:162) och *En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi* (prop. 2008/09:163).

¹² I sin bedömning av behovet av ökade resurser för verksamheten år 2010 har Sweco Eurofutures beaktat *dels* om det för en ny arbetsuppgift finns synergier med den befintliga verksamheten, *dels* de skäl som återges i propositioner och styrdokument för satsningarna på olika arbetsuppgifter och den prioritering av uppgiften som kan utläsas från dessa dokument, *dels* resursbehovet i förhållande till den nya eller den utökade arbetsuppgiftens omfattning.

¹³ Storleken på övriga programanknutna kostnader bygger på Energimyndighetens plan för totala kostnader för år 2010.

Tabell 2.1 Totala förvaltningskostnader år 2010 givet Energimyndighetens och Sweco Eurofutures olika syn på lämplig schablonkostnad och bedömningar av bemanningsbehov (miljoner kronor, mkr)

	<i>Energimyndighetens bedömning (346 tjänster)</i>	<i>Sweco Eurofutures bedömning (290 tjänster)</i>
<i>Kostnad för totala antalet årsarbetskrafter "i linjen"</i> *	Ca 295-325 mkr	Ca 230-260 mkr
<i>Programanknutna kostnader utöver tjänster (konsulter, vissa IT-tjänster m.m.)</i>	161 mkr	161 mkr
SUMMA*	Ca 455-485 mkr	Ca 390-420 mkr

* Intervallens lägre siffror blir följden av den schablonkostnad som Sweco Eurofutures förordar och de högre av den som Energimyndigheten förordar.

Möjligheter till rationalisering i verksamheten

Vid bedömningen av vilket resursbehov som föreligger för år 2010, och kommande år, måste även beaktas vilka eventuella möjligheter till effektiviseringsvinster som finns i Energimyndighetens verksamhet. Enligt uppdraget från regeringen ska Statskontoret också särskilt belysa förekomsten av sådana möjligheter. Bland annat ska Statskontoret beakta möjligheterna till effektivisering av myndighetens administration utifrån den genomförda uppdelningen av Energimyndighetens verksamhet som innebar att Energi marknadsinspektionen blev en fristående myndighet den 1 januari.

Att döma av Sweco Eurofutures rapport har Energimyndigheten anpassat sina stödfunktioner till den omorganisation som genomfördes i samband med Energi marknadsinspektionens bildande. Ett tecken på det är att Energi myndighetens overheadtjänster inte har ökat på grund av den nya organisationen. Vid omorganisationen upprättades ett avtal mellan Energimyndigheten och Energi marknadsinspektionen, avseende villkoren för leverans av IT- och dokumenthanteringstjänster från Energimyndigheten till Energi marknadsinspektionen. Sweco Eurofutures uppfattning – som Statskontoret bedömer som rimlig – är att de båda myndigheterna i stort sett har tagit tillvara de samordningsmöjligheter som finns mellan organisationerna vad avser stödfunktioner. I dag tycks endast begränsade ytterligare samordningsvinster vara möjliga att uppnå. Det kan t.ex. handla om att inrätta gemensamma kontorsservicefunktioner – såsom inköp av kontorsmaterial samt tillsyn av konferensrum och kopieringsrum osv. – samt gemensam biblioteksservice, dvs. hantering av prenumerationer och övrig biblioteksverksamhet.

Det ovan sagda hindrar dock inte att det ändå kan finnas en potential för att utvinna effektiviseringsvinster i Energimyndighetens verksamhet. Detta med hänsyn till att myndigheten, enligt Sweco Eurofutures bedömning,

synes ha en hög andel overheadkostnader jämfört med andra myndigheter. Sweco Eurofutures baserar denna bedömning bl.a. på hur stor andel overhead som finns i Energimyndighetens verksamhet, jämfört med – enligt vad som framkommit i några undersökningar av Ekonomistyrningsverket¹⁴ – motsvarande tal för myndigheter i allmänhet.

I sin rapport redovisar Sweco Eurofutures dock inte någon kvantifierad uppskattning av hur stor den förmodade rationaliseringspotentialen är, utan säger att det först behöver vidtas en närmare analys av olika overheadfunktioner och vilka rationaliseringsmöjligheter som står till buds med beaktande av den operativa verksamhetens krav. I sammanhanget bör också sägas att Energimyndigheten har framfört till Sweco Eurofutures att overheadkostnaderna i andra myndigheter med mer jämförbar verksamhet – t.ex. Vinnova och Naturvårdsverket – enligt myndighetens bedömning är av likvärdig storlek som i Energimyndigheten.

På basis av den redogörelse som ges i Sweco Eurofutures rapport, är Statskontorets samlade bedömning att det sannolikt finns en potential för att utvinna effektiviseringsvinster i Energimyndighetens overhead. Även om det i dagsläget synes vara svårt att exakt avgöra dess storlek, så menar Statskontoret att denna effektiviseringspotential måste vägas in vid bedömningen av resursbehoven i Energimyndighetens verksamhet för år 2010 och kommande år.

Statskontorets slutsats

För den verksamhet som Energimyndigheten kan antas komma att bedriva år 2010 tyder Sweco Eurofutures rapport på att myndigheten – förutsatt att inga förändringar i övrigt vidtas – behöver fler tjänster år 2010 än i dag, för att verksamheten ska kunna drivas med god måluppfyllelse. Exakt hur många fler årsarbetskrafter det i sådana fall skulle handla om är dock inte helt enkelt att avgöra enligt Statskontorets mening:

- Å ena sidan finns skäl – även utöver Sweco Eurofutures analys av bemanningsbehoven för olika arbetsuppgifter – som talar för att behovet kan ligga lägre än Energimyndighetens nuvarande bedömning (på 346 tjänster). Detta bl.a. med hänsyn till att – som Sweco Eurofutures pekar på – verksamheten tidigare år synes ha kunnat bedrivas med god måluppfyllelse, trots att den planmässiga dimensioneringen inte uppnåtts.
- Å andra sidan finns också skäl som talar för att behovet kan ligga högre än Sweco Eurofutures bedömning (på 290 tjänster). Således talar flera

¹⁴ Ekonomistyrningsverkets undersökningar återges i rapporterna *Nyckeltal för OH-kostnader – Vad är en rimlig kostnad för myndigheternas styrning, samordning och administration?* (2005:3) och *Riksrevisionens OH-kostnader* (2008:35).

omständigheter sammantaget för att det för närvarande kan vara befogat att ta lite ”extra höjd” i bedömningen av Energimyndighetens resursbehov. En sådan omständighet är att den ambitionshöjning som skett inom energi- och klimatpolitiken på senare år kan förväntas fortsätta framöver, och att en eventuell underskattning av behoven i dagsläget därför kan visa sig vara mindre ändamålsenlig på längre sikt. En annan sådan omständighet är att Energimyndigheten när den bemannar nya tjänster ofta söker personer med hög och specialiserad kompetens, varför rekryteringsprocessen kan bli utdragen. Att det därmed kan ta förhållandevis lång tid att realisera den planerade dimensioneringen behöver inte nödvändigtvis innebära att denna är överdriven.

Som framgått av tabell 2.1 motsvarar Energimyndighetens och Sweco Eurofutures olika bedömningar av 2010 års bemanningsbehov – givet deras olika syn på lämplig schablonkostnad och givet den uppskattning som gjorts av behovet av programanknutna kostnader som inte avser tjänster (161 miljoner kronor) – ca 455–485 miljoner kronor respektive ca 390–420 miljoner kronor omräknat till totala förvaltningskostnader.

Som sades ovan menar dock Statskontoret att man vid bedömningen av resursbehoven för år 2010 även måste beakta den effektiviseringspotential som sannolikt finns i Energimyndighetens overhead. Att det torde finnas en sådan effektiviseringspotential bör enligt vår mening verka återhållande på bedömningen av resursbehoven, även om det i dagsläget är svårt att exakt avgöra potentialens storlek.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang är Statskontorets samlade bedömning att en rimlig uppskattning av Energimyndighetens behov av tjänster och totala förvaltningskostnader år 2010 bör ligga ungefär mittemellan Energimyndighetens och Sweco Eurofutures olika bedömningar, dvs. att förvaltningskostnaderna bör ligga i intervallet ca 420–450 miljoner kronor, beroende på vilken schablonkostnad som bör användas.

Som kommer att framgå närmare av avsnitt 2.4 anser Statskontoret att samtliga tjänster som anses nödvändiga för verksamheten bör finansieras via Energimyndighetens förvaltningsanslag. Med de osäkerheter som för närvarande föreligger – främst att det i utredningens slutskede har framkommit att Energimyndigheten och Sweco Eurofutures är oense om vilken schablonkostnad (inklusive overhead) som bör användas för att beräkna kostnaden för en årsarbetskraft ”i linjen” – lämnar Statskontoret inte något exakt förslag till lämplig storlek på 2010 års förvaltningsanslag för Energimyndigheten. Som en indikativ utgångspunkt för den fortsatta beredningen kan dock antas att förvaltningsanslaget – efter avdrag för den uppskattning som gjorts av behovet av programanknutna kostnader som inte avser tjänster (161 miljoner kronor) – bör ligga i intervallet ca 260–290 miljoner kronor, beroende på vilken schablonkostnad som bör användas.

För den fortsatta beredningen är det av avgörande betydelse att slå fast vilken schablonkostnad som bör användas. Statskontoret föreslår att regeringen uppdrar åt Energimyndigheten att skyndsamt inkomma med ett mer utvecklat underlag kring detta, än vad som hittills redovisats. I ett sådant underlag bör myndigheten bl.a. tydligt ange på vilka punkter den anser att Sweco Eurofutures resonemang är felaktiga.

2.4 Varaktiga tjänster bör finansieras via förvaltningsanslaget

Som framgått ovan bedömer Statskontoret, på basis av Sweco Eurofutures rapport, att i stort sett samtliga av Energimyndighetens arbetsuppgifter i dag är att betrakta som varaktiga. Med andra ord kan även de arbetsuppgifter som i dag finansieras via sakanslag i princip sägas ingå i den ordinarie och varaktiga verksamheten.

Mot denna bakgrund är det knappast ändamålsenligt att vissa tjänster finansieras inom ramen för programanknutna medel från sakanslag. Enligt Statskontorets mening bör finansieringen av tjänsterna istället – om de anses nödvändiga för verksamheten – föras från sakanslag till förvaltningsanslag. Sweco Eurofutures visar i sin rapport att myndighetens möjligheter att förändra verksamhetens omfattning och inriktning i praktiken är oberoende av om tjänsterna finansieras av sakanslag eller förvaltningsanslag. Att finansiera via förvaltningsanslag innebär dock vissa andra fördelar jämfört med att finansiera via sakanslag. Dels möjliggör det för myndigheten att på ett mer förutsägbart sätt utveckla och behålla personal på längre sikt, då arbetsuppgiften betraktas som ingående i den ordinarie verksamheten. Dels torde statsmakterna ges bättre möjligheter till genomlysning och kontroll av verksamhetens omfattning.

Energimyndigheten har under flera år haft en växande verksamhet där nya och utökade arbetsuppgifter tillkommit. I en sådan situation kan det finnas en risk för att nya och utökade uppgifter läggs till de ”gamla” uppgifterna utan att det görs en översyn och en prioritering av resurserna. Genom tillgången till sakanslag har Energimyndigheten haft goda möjligheter att utnyttja dessa – varav flera utan någon egentlig begränsning av de programanknutna kostnaderna – för att anställa handläggare, administratörer m.fl. I sin rapport gör Sweco Eurofutures bedömningen – vilken Statskontoret finner rimlig – att det därför inte har funnits starka krafter eller styrinstrument som har verkat i en effektiviserande riktning.

I likhet med vad Sweco Eurofutures framför i sin rapport anser Statskontoret att en överföring av finansieringen av tjänster från sakanslag till förvaltningsanslag bör kombineras med bestämmelser om att programanknutna kostnader i princip inte får utnyttjas för ytterligare tjänster utöver de som

finansieras via förvaltningsanslaget. Disponeringen av de programanknutna kostnaderna i övrigt bör också begränsas till ett visst bestämt belopp. Detta slag av åtgärder torde skapa bättre möjligheter till prioritering av arbetsuppgifterna och fortlöpande effektivisering.

I sammanhanget kan också sägas att en överföring av finansieringen av varaktiga arbetsuppgifter från sakanslag till förvaltningsanslaget är i linje med den förvaltningspolitiska utvecklingen allmänt sett. Som framgår av regeringens uppdrag till Statskontoret har statsmakterna således – som ett led i strävan att få en effektiv statsförvaltning – uttalat en ambition om att öka transparensen och följa upp utgiftsutvecklingen. En princip som fastslagits av statsmakterna för att uppnå denna ambition är att förvaltningsanslag och sakanslag ska hållas åtskilda. Syftet är att underlätta styrningen av förvaltningen och att ändamålet med anslaget ska vara tydligt för riksdag och regering.

2.5 Energimyndighetens organisation bör ses över

Energimyndigheten har vuxit under flera år och har fått allt fler arbetsuppgifter att hantera samtidigt som ambitionsnivån i befintliga uppgifter i flera fall höjts. Genom den centrala ställning som energipolitiken har, och sannolikt fortsatt kommer att ha framöver, kan ytterligare arbetsuppgifter och högre ambitionsnivåer förväntas tillkomma, som kommer att ställa ännu högre krav på genomförandet av uppgifterna på förvaltningsnivå. Hittills har nya och utökade arbetsuppgifter i huvudsak inlemmats i en befintlig struktur samtidigt som få uppgifter – förutom Energimarknadsinspektionen – har fallit bort. Energimyndighetens organisation kommer också att behöva ytterligare anpassas för att kunna hantera de nya uppgifter som kan komma att tillföras myndigheten år 2010.

I sin rapport föreslår Sweco Eurofutures mot denna bakgrund att det bör göras en samlad översyn av Energimyndighetens organisation, så att den på ett effektivt sätt kan klara den ökade verksamhetsvolymen som blivit följden av senare års förändringar. Statskontoret delar denna åsikt.

Bilaga 1

Uppdraget

Regeringsbeslut I 13

2009-03-26

N2009/3206/E

Näringsdepartementet

STATSKONTORET	
Dnr	2009/74-5
Ink.	2009-04-07
Avd.	3
Beslut	Id
Sign	S

Statskontoret
Box 8110
104 20 STOCKHOLM

Uppdrag till Statskontoret att se över Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov

1 bilaga

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att lämna förslag till Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov. Statskontoret skall följa de direktiv som framgår av *bilagan*.

Uppdraget skall slutredovisas senast den 31 juli 2009.

På regeringens vägnar

Maud Olofsson

Erik Thornström

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Näringsdepartementet/ADM
Statens energimyndighet

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Mäster Samuelsgatan 70

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-411 36 16

E-post: registrator@enterprise.ministry.se

Direktiv för uppdrag till Statskontoret att utreda Statens energimyndighets dimensionering och resursbehov

Bakgrund

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är central förvaltningsmyndighet för frågor om användning och tillförsel av energi. Myndigheten bildades 1998 genom en utbrytning ur dåvarande NUTEK. Myndigheten ska verka för att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Myndigheten ska vidare inom sitt verksamhetsområde verka för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning, båda med en låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat. Myndigheten ska även bidra till omställningen till ett ekologiskt uthålligt energisystem samt till att de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen som är relevanta för energisektorn uppfylls.

Energimyndighetens huvudsakliga arbetsuppgifter

Energimyndigheten ska enligt förordningen (2007:1153) med instruktion för Statens energimyndighet verka för rationell tillförsel, omvandling, distribution och användning av energi. Myndigheten ska också samordna arbetet med omställningen av energisystemet och verka för en ökad användning av förnybara energikällor, särskilt vindkraft. Energimyndigheten ansvarar även för huvuddelen av de statliga insatserna för att främja en effektivare energianvändning.

Energimyndighetens ska inom sitt verksamhetsområde även främja forskning, utveckling, demonstration, innovation, affärsutveckling och kommersialisering, marknadsintroduktion av ny teknik och nya tjänster samt nyttiggörande av resultat från sådan verksamhet,

Energimyndigheten ska även bevaka energimarknadernas och energisystemets utveckling och särskilt energiomvandlingens och energianvändningens inverkan på och betydelse för miljö och klimat samt näringslivets konkurrenskraft och den ekonomiska tillväxten.

Myndigheten ansvarar även för officiell energistatistik i enlighet med vad som anges i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken,

Energimyndigheten ansvarar som nationell expertmyndighet för de projektbaserade mekanismerna gemensamt genomförande och ren utveckling, för att för Sveriges räkning formellt godkänna klimatprojekt under Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändring. Energimyndigheten ska tillsammans med Naturvårdsverket delta i arbetet med att genomföra och föreslå förbättringar av systemet för handel med utsläppsrätter. Energimyndigheten ansvarar även för registerhållning av den svenska delen av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Energimyndigheten ska planera, samordna, och i den utsträckning som regeringen föreskriver, genomföra ransoneringar och andra regleringar som gäller användning av energi. I frågor om planering och samordning ska myndigheten samråda med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Energimyndigheten är även tillsynsmyndighet för naturgasförsörjning enligt naturgaslagen (2005:403).

Förändrade uppgifter för Energimyndigheten

Energimyndigheten har under 2000-talet fått i uppgift att ansvara för en mängd tillkommande styrmedel inom energiområdet. Myndigheten är sedan den 1 maj 2003 ansvarig tillsynsmyndighet för elcertifikatsystemet som är det huvudsakliga styrmedlet för att främja förnybar elproduktion. Myndigheten är sedan 2004 även tillsynsmyndighet för programmet för energieffektivisering i energiintensiva företag (PFE) samt kontoföringsmyndighet enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter. De senaste åren har även en mängd EU-direktiv inom främst energieffektiviseringsområdet antagits som inneburit nya arbetsuppgifter för Energimyndigheten, bl.a. vad gäller ekodesign, märkning, kraftvärme och informations- och rådgivningsinsatser enligt direktivet om byggnaders energiprestanda. Energimyndigheten tog den 1 januari 2006 över Testlab från Konsumentverket. Verksamheten innefattar i dag provning, märkning, standardisering och utarbetande av produktkrav för energirelaterade produkter och relaterar till flera av ovan nämnda EU-direktiv.

Energimyndigheten har fått ökat ansvar på regional och lokal nivå bl.a. att utveckla länsstyrelsernas energiomställningsarbete och att medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet. Energimyndigheten ansvarar sedan tidigare för anslag till den kommunala energi- och klimatrådgivningen samt de regionala energikontoren, driver verksamheten inom Uthållig kommun samt information, utbildning och kompetensutveckling inom energieffektiviseringsområdet.

I budgetpropositionen för 2009 görs ytterligare satsningar, utöver de som redan gjorts, för klimatinvesteringar i andra länder fr.o.m. 2009.

Medlen används för insatser i syfte att uppfylla framtida svenska och internationella klimatåtaganden genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för utveckling av liknande mekanismer som upprättas inom ramen för FN:s klimatkonvention.

I propositionen *Forskning och ny teknik för framtidens energisystem* (prop. 2005/06:127, bet. 2005/06:NU19, rskr. 2005/06:347) gavs det av Energimyndigheten administrerade EFUD-programmet långsiktiga förutsättningar genom att anslagen inte längre begränsades till en bestämd programperiod. Därutöver infördes starkare ämnesmässig fokusering och ökad tonvikt på nytta för näringslivet och kommersialisering av resultaten. I och med riksdagens beslut om propositionen *Ett lyft för forskning och innovation* (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) samt budgetpropositionen för 2009 tillfördes nya medel till området. Energimyndighetens anslag för energiforskning kommer att öka från 875 miljoner kronor 2008 till 1 513 miljoner kronor 2010. Samtidigt läggs allt mer fokus på affärsutveckling och kommersialisering av resultaten av forskningen, vilket är verksamhet som är mer personalintensiv och kräver en annan typ av kompetens än handläggning av forskningsprojekt och -program.

Renodling av myndighetens arbetsuppgifter

Regeringen gav den 1 mars 2007 i uppdrag till Statskontoret att lämna förslag till arbetsuppgifter och organisation för en myndighet för tillsyn av energimarknaderna. Uppdraget slutredovisades den 28 september 2007 i rapporten *Energimarknadsinspektionen – organisation och samverkan* (2007:13). Utgångspunkten var att dela upp Energimyndigheten och skilja av den verksamhet som avsåg tillsyn över energimarknaderna. Sedan den 1 januari 2008 är Energimarknadsinspektionen en fristående myndighet med uppgift att svara för tillsyn över samt övervakning och utveckling av energimarknaderna. Energimyndighetens arbetsuppgifter har således sedan 2008 renodlats till att svara för frågor om energianvändning och energitillförsel.

Propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik - Energi

I propositionen *En sammanhållen klimat- och energipolitik - Energi* (prop. 2008/09:163) föreslås mål för en långsiktig och hållbar energi- och klimatpolitik. Andelen förnybar energi föreslås år 2020 vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska år 2020 vara minst 10 procent. För att målen ska nås föreslår regeringen bl.a. att certifikatsystemet för förnybar elproduktion ska vidareutvecklas. Ett nytt mål för ökningen av den förnybara elproduktionen bör sättas upp i nivå med 25 TWh till år 2020 jämfört med läget år 2002. Energimyndigheten kommer att ges i uppdrag att analysera och utforma hur ambitionshöjningen ska genomföras. Vidare föreslår regeringen att en nationell planeringsram för vindkraft

fastställs till att motsvara en årlig produktionskapacitet på 30 TWh till år 2020, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs.

Därutöver föreslås ett mål om 20 procent effektivare energianvändning till 2020. En handlingsplan för energieffektivisering och åtgärderna för att genomföra det s.k. energitjänstedirektivet presenteras också i propositionen. Ett femårigt energieffektiviseringsprogram genomförs under åren 2010-2014 med Energimyndigheten som huvudansvarig myndighet.

Utveckling av energipolitik i EU

Vid Europeiska rådets vårtoppmöte 2007 fattades beslut om en integrerad klimat- och energipolitik. I centrum för beslutet stod ett övergripande klimatmål i form av ett unilateralt åtagande om att minska unionens utsläpp av växthusgaser med 20 procent till 2020 jämfört med 1990, vilket inom ramen för en internationell överenskommelse skulle skärpas till 30 procent. I syfte att kunna leva upp till detta mål antog Europeiska rådet också en omfattande Energihandlingsplan för åren 2007-2009. I denna slogs det fast att också EU:s energipolitik vilar på tre pelare; konkurrenskraft, miljömässig hållbarhet samt försörjningsstrygghet. I handlingsplanen sattes även ett mål på 20 procent till år 2020 på EU-nivå för energieffektivisering och förnybar energi. Handlingsplanen behandlar också fullbordandet av den inre marknaden för energi, försörjningstrygghetsmekanismer och utveckling av energiteknik.

Under perioden 2007 till och med 2009 har Europeiska kommissionen lagt fram förslag i linje med målsättningarna under de tre energipolitiska pelarna. Det gäller framför allt det s.k. tredje inre marknadspaketet för el- och gas, klimat och energipaketet där direktivet för främjande av förnybar energi ingår samt den strategiska energiöversynen om försörjningstrygghet. Det regelverk som bestäms på EU-nivå har stor betydelse för den svenska energipolitiken under de närmaste åren.

EU:s ministerråd och Europaparlamentet slöt i december 2008 en överenskommelse om EU:s Klimat- och energipaketet, där direktivet om främjande av förnybar energi ingår. Det innebär att Sveriges åtaganden gentemot EU vad gäller klimatmål och mål för förnybar energi är fastslagna. Energipolitiken har även kommit i fokus inom EU:s arbete för återhämtning ur den ekonomiska och finansiella krisen, den s.k. återhämtningsplanen. Planen är ännu inte beslutad men enligt kommissionens förslag ges stöd till ett antal angivna energiinfrastrukturprojekt för el, gas och avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) och nätanslutning av vindkraft.

Nya uppgifter för Energimyndigheten

Alliansregeringens energi- och klimatpolitiska överenskommelse som presenteras i propositionen *En sammanhållen klimat- och energipolitik* –

Energi (prop. 2008/09:163) kommer att få en stor betydelse för Energimyndighetens framtida verksamhet.

En tillkommande uppgift för Energimyndigheten är att vara huvudansvarig för att följa upp genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster och att utarbeta underlag för de nationella handlingsplanerna för energieffektivisering 2011 och 2014. Energimyndigheten ska även ansvara för det femåriga programmet för energieffektivisering under 2010–2014 som presenteras i propositionen. Härutöver har myndigheten även ett omfattande ansvar för genomförandet av handlingsplanerna för förnybar energi och fossiloberoende fordonsflotta.

Energimyndigheten föreslår i sitt budgetunderlag för 2010 att medel omfördelas från sakanslag till myndighetens förvaltningsanslag mot bakgrund av de stora antalet nya och utökade uppgifter myndigheten fått under 2008 och 2009 och beräknas få under 2010. Uppgifterna kräver enligt myndigheten ytterligare personella resurser för att genomföra. Behovet av förvaltningsresurser avser centrala administrativa funktioner, demonstration och kommersialisering av ny energiteknik, insatser för internationella klimatinvesteringar och klimatrelaterat bistånd, elcertifikatsystemet, energistatistik, främjande av vindkraft, genomförande av Energieffektiviseringsutredningens förslag (SOU 2008:110), samt lokalt och regionalt energiomställningsarbete.

Energimyndigheten får enligt sitt regleringsbrev utnyttja s.k. programanknutna kostnader för planering, administration, uppföljning och utvärdering inom de sakanslag som myndigheten disponerar. Under 2008 uppgick de programanknutna kostnaderna till 121 miljoner kronor. Energimyndighetens förvaltningsanslag uppgick för samma år till 133 miljoner kronor.

Riksdagen och regeringen har som ett led i strävan att få en effektiv statsförvaltning uttalat en ambition om att öka transparensen och följa upp utgiftsutvecklingen. En princip som fastslagits av statsmakterna för att uppnå denna ambition är att förvaltningsanslag och sakanslag ska hållas åtskilda. Syftet är att underlätta styrningen av förvaltningen och att ändamålet med anslaget ska vara tydligt för riksdag och regering.

Uppdraget

Statskontoret ska utreda och lämna förslag till Energimyndighetens långsiktiga resursbehov och dimensionering som ett underlag inför Budgetpropositionen för 2010. Uppdraget ska genomföras med utgångspunkt i propositionen *En sammanhållen energi- och klimatpolitik –Energi* (prop. 2008/09:163). I uppdraget ingår det att analysera vilka arbetsuppgifter som har sin grund i efterlevnad och genomförande av regelverk på EU-nivå, respektive vilka arbetsuppgifter som uppstår till följd av

uppfyllelse av nationella mål på energiområdet. Vidare ska en analys över vilka arbetsuppgifter som är av tillfällig karaktär, respektive varaktig karaktär, redovisas. I analysen ska möjligheter till effektiviseringsvinster särskilt lyftas fram.

I uppdraget ska särskilt de ökade långsiktiga satsningarna på energiforskning, utveckling, demonstration och kommersialisering beaktas. I uppdragets genomförande ska också Energimyndighetens budgetunderlag för 2010 beaktas. I uppdraget ingår dock inte att analysera hur ett eventuellt ökat resursbehov kan finansieras.

Utifrån den genomförda uppdelningen av Energimyndighetens verksamhet som innebar att Energimarknadsinspektionen blev en fristående myndighet den 1 januari 2008 ska möjligheterna till effektivisering av myndighetens administration beaktas.

Utredningen ska redovisas senast den 31 juli 2009.

Statskontoret får för fullgörande av uppdraget disponera högst 1 500 000 kronor hos Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 21 Energi anslaget 1:5 Energiforskning anslagsposten 7 Till regeringens disposition. Ersättning utbetalas mot faktura efter det att redovisningen lämnats. I redovisningen ska de kostnader som uppdraget har medfört specificeras.

Energimyndigheten ska bistå Statskontoret med det underlag som behövs för uppdragets genomförande.

Sweco Eurofutures rapport till Statskontoret

En bedömning av Energimyndighetens dimensionering och resursbehov

Juni 2009

SWECO EUROFUTURES
Vasagatan 36
Box 415, 101 28 Stockholm
Telefon 08-613 08 00
Telefax 08-613 08 08

SWECO EUROFUTURES AB
Org.nr 556342-6559, säte Stockholm
Ingår i SWECO-koncernen
www.sweco.se www.eurofutures.se

1 (64)

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
1.1	BAKGRUND.....	3
1.2	UPPDRAK	4
1.3	GENOMFÖRANDE OCH METOD	5
2.	FÖRÄNDRADE UPPGIFTER FÖR ENERGIMYNDIGHETEN	7
2.1	ENERGIMYNDIGHETENS VERKSAMHET	7
2.2	FÖRÄNDRAD VERKSAMHET 2009 OCH 2010.....	7
2.2.1	<i>Energiforskning</i>	<i>8</i>
2.2.2	<i>Klimatinvesteringar</i>	<i>8</i>
2.2.3	<i>Elcertifikatsystemet.....</i>	<i>8</i>
2.2.4	<i>Energieffektivisering.....</i>	<i>9</i>
2.3	SLUTSATS	13
3	ORGANISATIONEN OCH DIMENSIONERINGEN AV ENERGIMYNDIGHETENS VERKSAMHET 2009.....	14
3.1	ORGANISATIONEN.....	14
3.2	ENERGIMYNDIGHETENS VERKSAMHET 2009	15
3.2.1	<i>Begreppet årsarbetskraft i linjen</i>	<i>15</i>
3.2.2	<i>Den övergripande bilden</i>	<i>16</i>
3.2.3	<i>De olika verksamheterna/arbetsuppgifterna.....</i>	<i>19</i>
3.2.4	<i>Resurserna i relation till anslagen.....</i>	<i>21</i>
3.2.5	<i>Förverkligas verksamhetsplanen?</i>	<i>24</i>
3.2.6	<i>De administrativa kostnaderna.....</i>	<i>25</i>
3.3	SLUTSATSER OM ENERGIMYNDIGHETENS DIMENSIONERING 2009	31
4	RESURSBEHOV FÖR ÖKADE OCH TILLKOMMANDE UPPGIFTER 2010.....	37
4.1	ENERGIMYNDIGHETENS YRKANDEN	37
4.2	INSAMLING AV INFORMATION	39
4.3	GRUNDER VID BEDÖMNING AV BEHOVET.....	40
4.4	SLUTSATSER OM RESURSBEHOV FÖR 2010 OCH DÄREFTER	41
4.5	DETALJERAD GENOMGÅNG OCH BEDÖMNING AV RESURSBEHOVET	47
	BILAGA 1: BESKRIVNING AV SAKAVDELNINGARNAS VERKSAMHET	62

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är sedan bildandet 1998 den centrala förvaltningsmyndigheten för frågor om användning och tillförsel av energi. Myndigheten ska verka för att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Myndigheten ska vidare verka för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning, båda med en låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat. Myndigheten ska även bidra till omställningen till ett ekologiskt uthålligt energisystem samt till att de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen som är relevanta för energisektorn uppfylls.

Energimyndigheten – och de politikområden som myndigheten arbetar med – har under senare år genomgått betydande förändringar. Energimyndigheten har under 2000-talet fått i uppgift att ansvara för en mängd tillkommande styrmedel inom energiområdet, bl a elcertifikatsystemet och programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri (PFE). De senaste åren har även en mängd EU-direktiv inom främst energieffektiviseringsområdet antagits som inneburit nya arbetsuppgifter för Energimyndigheten, bl.a. vad gäller ekodesign, märkning, kraftvärme och informations- och rådgivningsinsatser.

Energimyndigheten har också fått ett ökat ansvar på regional och lokal nivå bl.a. att utveckla länsstyrelsernas energiomställningsarbete och att medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet.

I budgetpropositionen för 2009 görs ytterligare satsningar för klimatinvesteringar i andra länder fr.o.m. 2009. I propositionen Forskning och ny teknik för framtidens energisystem (prop 2005/06:127) gavs EFUD¹-programmet långsiktiga förutsättningar genom att anslagen inte längre begränsades till en bestämd programperiod. I budgetpropositionen för 2009 tillfördes nya medel till detta område.

Energimyndighetens anslag för energiforskning kommer att öka från 875 miljoner kronor 2008 till 1 513 miljoner kronor 2010. Samtidigt läggs allt mer fokus på affärsutveckling och kommersialisering av resultaten av forskningen.

Nya uppgifter har också tillkommit genom regeringens proposition *En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi* (prop. 2008/09:163) framför allt inom området för energieffektivisering, som till stor del är en följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster. Energimyndigheten kommer bl a att få till uppgift att utarbeta underlag för de nationella hand-

¹ EFUD står för Energirelaterad Forskning, Utveckling och Demonstration.

lingsplanerna för energieffektivisering 2011 och 2014. Energimyndigheten ska även ansvara för det femåriga programmet för energieffektivisering under 2010-2014 som presenteras i propositionen. Härutöver har myndigheten även ett omfattande ansvar för genomförandet av handlingsplanerna för förnybar energi och fossiloberoende fordonssflotta.

1.2 Uppdrag

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att lämna förslag som rör Energimyndighetens dimensionering och resursbehov. Statskontoret har i sin tur, efter ett anbudsförfarande i konkurrens, beslutat att upphandla Sweco Eurofutures AB² för att göra den analys som efterfrågas från regeringen. Uppdraget omfattar följande moment:

- En beskrivning och kartläggning ska göras av Energimyndighetens verksamhet, strukturerad på lämpligt sätt. Den ska ge både en övergripande bild och en detaljerad redogörelse med avseende på verksamhetens karaktär, antal årsarbetskrafter, resurser i form av sakanslag, m m – allt i ett historiskt perspektiv.
- Det ska även ske en analys av vilka arbetsuppgifter som har sin grund i efterlevnad och genomförande på EU-nivå och vilka uppgifter som är en följd av uppfyllelse av nationella mål. Dessutom ska redovisas vilka arbetsuppgifter som är av tillfällig eller varaktig karaktär.
- Resursbehoven ska analyseras och en bedömning redovisas av lämpliga resursnivåer - totalt och uppdelat på områden. De bedömningar som görs ska jämföras med de bedömningar som Energimyndigheten gör sitt budgetunderlag för 2010 och avvikelser tydligt förklaras. Möjligheter till effektiviseringsvinster ska lyftas fram, bl a med avseende på effektivisering av myndighetens administration utifrån den genomförda uppdelningen av Energimyndigheten som innebar att Energi marknadsinspektionen bildades.
- Det sägs också i uppdragsbeskrivningen i förfrågningsunderlaget att det ska ske ett särskilt beaktande av de ökade långsiktiga satsningarna på energiforskning, utveckling, demonstration och kommersialisering. Sweco Eurofutures har tolkat denna del av uppdraget som att det för dessa satsningar ska ske en bedömning av de förvaltningsresurser som förbrukas och av det framtida resursbehovet hos myndigheten (se avsnitt 3 och 4).

² Uppdraget har på Sweco Eurofutures genomförts av Peter Sandén (projektledare), Lars Häggmark och Terese Strenger. Mårten Levin, KPMG, har anlitats som underkonsult.

Sedan budgetunderlaget för år 2010 lämnades till regeringen, har propositionen om En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi lämnats till riksdagen. Med stöd av bl a de riktlinjer mm som anges där – och efter det att detta uppdrag påbörjades – har myndigheten skrivit ett *nytt* (tills vidare internt) och omfattande planeringsdokument, där resursbehoven på många punkter omprövas och i regel utökas i förhållande till budgetunderlaget. Sweco Eurofutures har tagit del även av detta nyare material och har i praktiken haft att pröva båda dessa dokument (se avsnitt 4).

1.3 Genomförande och metod

Sweco Eurofutures har genomfört uppdraget i tre, delvis överlappande, steg.

Först görs en fördjupad genomgång av förändringar i energipolitiken (avsnitt 2) för att få en förståelse för de grundläggande förutsättningarna för Energimyndighetens verksamhet. I nästa steg (avsnitt 3) beskrivs och analyseras Energimyndighetens arbetsuppgifter 2007-2009 för att komma fram till slutsatser om bl a Energimyndighetens dimensionering 2009, de administrativa kostnadernas storlek, förekomsten av stor driftsfördelar och inriktningen på arbetsuppgifter som är relaterade till EU:s direktiv och förordningar. I det sista steget (avsnitt 4) görs – efter en detaljerad genomgång av Energimyndighetens yrkanden om nya resurser – en bedömning av det resursbehov som finns för utökade och tillkommande arbetsuppgifter 2010. Detta ger ett underlag för slutsatser om Energimyndighetens totala dimensionering 2010 jämfört med Energimyndighetens bedömning.

Konsultuppdraget har genomförts från slutet av april till mitten av juni. I flera följande avsnitt – exempelvis avsnitt 4.2 – beskrivs närmare de dokument som ligger till grund för analys och slutsatser. Underlaget för Sweco EuroFutures bedömningar har i allt väsentligt grundats på följande slag av informationskällor.

- Officiella *styrdokument från statsmakterna*, såsom:
 - o myndighetens instruktion
 - o propositioner
 - o regleringsbrev
- Skriftligt *underlag från Energimyndigheten*, främst:
 - o årsredovisningar
 - o verksamhetsplaner, främst för 2009
 - o budgetunderlaget för 2010
 - o en intern promemoria som kompletterar och innehållsmässigt kan sägas delvis ersätta budgetunderlaget

- o promemorior och annan skriftlig information som fortlöpande har överlämnats till Sweco Eurofutures, bl a i samband med intervjuerna; det gäller bl a tabeller och annat faktamaterial som har begärts av konsulterna. Även nya bedömningar och klargöranden av det faktiska behovet som i ett sent skede i utredningen överlämnades till Sweco Eurofutures hör till denna kategori av informationskällor.
- Ett grundläggande instrument i utredningsarbetet har varit de särskilda *kartläggningsmatriser* som har upprättats för åren 2007 – 2009 på initiativ av Sweco Eurofutures. Myndigheten har genom sina avdelnings- och enhetschefer i dessa matriser lämnat information om verksamheten fördelat på totalt ca 140 konkreta arbetsuppgifter/verksamheter samt antalet årsarbetskrafter på varje område liksom de kostnader som är hänförliga till dessa arbetsuppgifter och personalresurser. Planer och beräknade kostnader för år 2010 har på motsvarande sätt angetts i en matris för det kommande året, dock på en mer övergripande nivå.
- *Intervjuer* (drygt 25) har genomförts med alla avdelningschefer och enhetschefer samt fackliga företrädare i Energimyndigheten. Dessa intervjuer som genomfördes med utgångspunkt i en intervjuguide har bl a kunnat förtydliga informationen i ovan nämnda kartläggningsmatriser, men samtalen rörde även argumenten för ytterligare resurser samt möjligheten till effektiviseringar mm.

Den insamlade informationen har av Sweco Eurofutures sammanställts i en *särskild matris* (internt arbetsmaterial) med uppgifter bl a om argument för det yrkade resurstillskott och stödet för detta i styrdokument och de bedömningar som konsulterna kunde göra utifrån denna och annan information.

Delvis olika uppgifter har angetts i de olika skriftliga dokumenten, vilket har utgjort en svårighet i utredningsarbetet. Bl a har det i några fall saknats en tydlig distinktion när det gäller resursbehov för befintliga resp. nya arbetsuppgifter. (Se vidare avsnitt 4.)

Energimyndigheten har givits tillfälle att granska och lämna synpunkter på sakuppgifter i en preliminär version av denna rapport.

2. Förändrade uppgifter för Energimyndigheten

2.1 Energimyndighetens verksamhet

Statens energimyndighet är förvaltningsmyndighet för frågor om användning och tillförsel av energi.

Myndigheten ansvarar för stöd till forsknings- och utvecklingsprogram som syftar till att utveckla hållbar energiteknik och sprida kunskap om tillförsel, omvandling och användning av energi. Myndigheten främjar också affärsutveckling och kommersialisering av idéer, bl.a. genom såddkapital.

Myndigheten ansvarar därutöver för insatser för effektivisering av energianvändningen i bostäder, lokaler och industrin. Detta sker bl.a. genom stöd till kommunal klimat- och energirådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik samt programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri, PFE, och programmet uthållig kommun, som uppmuntrar kommunerna att beakta energianvändningen både i sin egen verksamhet när de förvaltar fastigheter och i det lokala näringslivet. Ett annat viktigt område inom energieffektivisering är myndighetens ansvar för att driva på utvecklingen av produktkrav för energirelaterade produkter. Enheten Testlab ansvarar exempelvis för provning av hushållsapparater och system för uppvärmning och energieffektivisering i byggnader, samt utövar tillsyn över energimärkning.

Vidare har myndigheten till uppgift att bevaka energimarknadens och energisystemets utveckling. Energimyndigheten är ansvarig för den officiella statistiken inom ämnesområdet energistatistik och arbetar fram utredningar och beslutsunderlag på det energipolitiska och klimatpolitiska områdena såväl nationellt som internationellt. Myndigheten har också till uppgift att förvalta och utveckla operativa och marknadsorienterade styrmedel som elcertifikat och handel med utsläppsrätter. Vidare är energimyndigheten svensk expertmyndighet för Kyotoprotokollets två projektbaserade mekanismer: mekanismen för ren utveckling (Clean Development Mechanism, CDM) och gemensamt genomförande (Joint implementation, JI).

2.2 Förändrad verksamhet 2009 och 2010

I följande avsnitt redogörs för nya eller utökade arbetsuppgifter för Energimyndigheten för åren 2009 och 2010. Vi har utgått från propositioner som har presenterats av regeringen åren 2008 och 2009 och som påverkar myndighetens arbete.

2.2.1 Energiforskning

Anslaget till energiforskning, som energimyndighetens disponerar, har ökat från 952 mkr år 2008 till 1 200 mkr år 2009 och anslaget ökar ytterligare till omkring 1 400 mkr år 2010 och 2011. Den största delen av denna anslagsökning ska enligt budgetpropositionen för 2009³ gå till demonstration och kommersialisering av ny energiteknik. I budgetpropositionen avsätts totalt 875 mkr under perioden 2009-2011 för detta ändamål. Resterande ökning ska enligt forskning- och innovationspropositionen⁴ gå till strategiska forskningsinsatser inom energiområdet.

2.2.2 Klimatinvesteringar

Regeringen har också i budgetpropositionen för 2009 föreslagit en förstärkning av de internationella insatserna på klimatområdet. Dessa insatser sker inom ramen för Mekanismen för ren utveckling (CDM) och Gemensamt genomförande (JI). De projektbaserade mekanismerna i CDM innebär att länder med åtaganden enligt Kyotoprotokollet kan tillgodoräkna sig certifierade utsläppsminskningar, genom investeringar i projekt som minskar utsläpp av växthusgaser i länder som inte har åtaganden enligt protokollet. Energimyndigheten ansvarar bl.a. för att utveckla och genomföra projekt i enlighet med de projektbaserade mekanismerna. Anslaget som Energimyndighetens disponerar för detta ändamål ökar från 45 mkr 2008 till 273 mkr 2009 och 2010. År 2011 beräknas anslaget till 223 mkr.

Enligt proposition 2008/09: 162 *En sammanhållen klimat- och energipolitik - Klimat* bör insatserna inom CDM och JI fördelas på bilaterala projekt och deltagande i multilaterala fonder. De länder som dominerar CDM-utbudet, Kina, Indien och Brasilien, bör även fortsättningsvis kunna komma i fråga men satsningar bör företrädesvis ske i Sydostasien, Latinamerika och Afrika. Det särskilda utrymme som öppnas för projekt i de minst utvecklade länderna och ö-stater som har utvecklingslandsstatus bör uppmärksammas och tas till vara vilket bidrar till dessa fattiga länders hållbara utveckling.

2.2.3 Elcertifikatsystemet

Energimyndigheten och Svenska Kraftnät har sedan maj 2003 i uppdrag att driva systemet med elcertifikat i Sverige. Elcertifikatsystemet är ett marknadsbaserat stödssystem som ska gynna elproduktion från förnybara energikällor. Systemet innebär att producenter av förnybar el får ett elcertifikat av staten för varje producerad megawattimme. Genom att sälja elcertifikat får producenterna en extra intäkt utöver försäljningen av el, vilket stimulerar utbyggnaden av elproduktion från förnybara källor. Efterfrågan på elcertifikat skapas genom att alla elleverantörer är skyldiga att köpa elcertifi-

³ Prop 2008/09:1

⁴ Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50)

kat motsvarande en viss andel av sin elförsäljning (kvotplikt). Energimyndigheten ansvarar bl.a. för:

- Godkännande av anläggningar som är berättigade till elcertifikat
- Registrering av kvotpliktiga
- Granskning av deklARATIONER från kvotpliktiga

I propositionen om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat⁵ bedömer regeringen att följande arbetsuppgifter tillkommer som en följd av de förändringar som presenteras i propositionen:

- Energimyndigheten ska lämna förhandsbesked om möjligheten till tilldelning av elcertifikat vid produktionshöjande åtgärder för samtliga förnybara energislag och om möjligheten till tilldelning i de fall då en anläggning ska anses som ny
- Energimyndigheten ska pröva om en ökad produktionskapacitet berättigar till tilldelning av elcertifikat i de fall då förhandsbesked inte har lämnats och om villkoren i lämnande förhandsbesked har följts.

Regeringen gör vidare bedömningen att tillkommande resursbehov ryms inom ramen för befintligt anslag.

2.2.4 Energieffektivisering

Det finns två EU-direktiv som syftar till att främja arbetet med effektivare energiutnyttjande i produkter: Märkningsdirektivet för hushållsapparater, som införlivades i svensk lagstiftning 1992 och ekodesigndirektivet, som införlivades i svensk lagstiftning i maj 2008. Märkningsdirektivet syftar till att genom märkning på produkten upplysa konsumenten om bl.a. dess energiprestanda. Ekodesigndirektivet syftar till att minska produkters miljöpåverkan och det ställs tvingande minimikrav på t ex energianvändning på de produkter som släpps på marknaden. Energimyndigheten genomför tester, utövar tillsyn samt arbetar med ett betydande antal genomförande åtgärder i form av egenskapskrav.

Både märknings- och ekodesigndirektivet föreslås bli utvidgade till energirelaterade produkter och dessa två direktiv ska få en tydligare koppling till varandra. Exempel på energirelaterade produkter är fönster och vattenarmaturer. I energipropositionen (prop. 2008/09:163) anförts att i och mer att fler och fler produkter omfattas av ekodesignkrav och även märkning blir arbetet kring produkter mer omfattande. Det kommer att krävas en utökad marknadskontroll för uppföljning av att märkningen är korrekt och

⁵ Prop 2008/09:92 Ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked

att sätta minimikrav på produkter uppfylls. Det kräver också ytterligare satsningar på information till både företag och allmänhet.

I energipropositionen presenterar regeringen också ett femårigt program för energieffektivisering under åren 2010 och 2014. Dels för att genomföra energitjänstedirektivet och de mål och förpliktelser som följer av direktivet, dels för att nå målet om 20 procents effektivare energianvändning till 2020. Programmet tillförs 300 mkr årligen under fem år och innehåller följande övergripande åtgärder:

- Förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, genom bl.a. finansiering av kommuner och landstings arbete med frivilliga energieffektiviseringsavtal
- Förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt införande av ett stödsystem med energikartläggningar
- Förstärkt myndighetsarbete för att främja ökad energieffektivitet.

Utpekade nya arbetsuppgifter och ansvarsområden för Energimyndigheten enligt ovan nämnda proposition är:

Offentlig upphandling

Statliga myndigheter ska vara ett föredöme i arbetet med energieffektivisering bl.a. ska större hänsyn tas till effektivare energianvändning vid offentlig upphandling. Energimyndigheten bör få i uppdrag att ge statliga myndigheter råd och stöd samt att följa upp arbetet.

Energimyndigheten bör också få i uppdrag att ansvara för strategisk samordning, utveckling, uppföljning och utvärdering av offentliga sektorns arbete med energifrågor, som en del i ansvaret för uppföljningen av tillämpningen av kraven som ställs enligt energitjänstedirektivet.

Energimyndigheten bör få i uppdrag att genomföra en förstudie och utreda nyttan med verktygen för och samordningen av produktrelaterad energistatistik vid upphandling i samband med att statistikbehovet för att följa upp energitjänstedirektivets krav utreds.

Frivilliga avtal med kommuner och landsting

Kommuner och landsting erbjuds att teckna frivilliga avtal om energieffektivisering med staten, via Energimyndigheten. Ekonomiskt stöd, utöver dagens statliga stöd till kommunala klimat- och energirådgivare, kommer att beviljas förutsatt att kommunerna sätter ett mål för energieffektivisering, antar en handlingsplan för åren 2010-2014

samt genomför minst två av de konkreta åtgärder som anges i bilaga VI till energitjänstedirektivet.

Energimyndigheten kommer för ett effektivt genomförande av energitjänstedirektivet att få i uppdrag att bistå kommuner och landsting i arbetet med att genomföra de frivilliga avtalen och de förpliktelser som följer av åtgärderna i bilaga VI till direktivet.

Ett råd för myndighetssamverkan

Ett Energieffektiviseringsråd föreslås bli inrättat vid Energimyndigheten för samverkan och informationsutbyte mellan de myndigheterna som har ett särskilt ansvar för genomförandet av energitjänstedirektivet och övrigt pågående energieffektiviseringsarbete.

Tillsynsvägledande myndighet

Regeringen förslår att Energimyndigheten bör ges rollen som tillsynsvägledande myndighet i energihushållningsfrågor enligt miljöbalken. Syftet är att säkerställa en ökad harmonisering av tänkesättet bland de tillsynsansvariga aktörerna vad gäller tillsyn av energihushållning i näringslivet.

Stöd till energieffektivisering i små och medelstora företag

Ett bidrag – energikartläggningscheck - införs under åren 2010-2014. Företag vars årliga slutliga energianvändning är betydande kommer att erbjudas möjlighet att söka bidrag för att genomföra en energikartläggning. Energimyndigheten får i uppdrag att administrera och följa upp insatsen.

Insatserna för energirådgivning till företag ska förstärkas. Energimyndigheten ska arbeta med att tillgängliggöra rådgivning och information genom lokala och regionala nätverk eller genom energieffektiviseringsambassadörer i företagsföreningar

Teknikupphandling och marknadsintroduktion

Regeringen aviserar utökat stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiva produkter och tjänster för direktivets tre sektorer: industri, bostäder och service samt transporter under åren 2010-2014. Regeringen anger inte med hur mycket satsningarna kommer att öka utan hänvisar till budgetpropositionen för 2010.

Energieffektiviserande tjänster och produkter

Regeringen avser att ge Energimyndigheten i uppdrag att arbeta med kompetensförstärkning, upphandlingsstöd och informationsspridning till beställare av energieffektiviserande tjänster och produkter. Det är något oklart om detta innebär en ambitionshöjning jämfört med läget i dag. En utökad arbetsuppgift för Energimyndighetens del är dock att följa utvecklingen på marknaden för energitjänster och energibesiktningar. Energimyndigheten anser att denna uppgift innebär en utökning av myndighetens arbete med produkt- och systemtester.

Andra tillkommande uppgifter för Energimyndigheten, i syfte att främja energitjänster, är att utfärda modellavtal för finansiella instrument för befintliga och potentiella inköpare av energitjänster, informera om samverkansmodeller, utreda om standardavtal för energitjänster behöver utvecklas samt överväga vilka ytterligare åtgärder som behövs för att främja framväxten av marknaden för energitjänster.

Informations- och rådgivningsportal för att främja energideklarationer för byggnader

Energimyndigheten kommer, i nära samarbete med Boverket, få i uppdrag att utforma, inrätta och driva en portal för att främja ett ökat genomförande av åtgärderna i energideklarationen för byggnader.

Uppföljning och förbättrad energistatistik

Energimyndigheten får ett huvudansvar att följa upp genomförandet av energitjänstedirektivet och utarbeta underlag för de nationella handlingsplanerna för energieffektivisering som ska redovisas 2011 och 2014. Detta ställer utökade krav på myndigheten att genomföra prognoser och att utveckla statistiken. Regeringen framhåller att resultaten från pågående projekt som syftar till att förbättra statistiken är viktiga i uppföljningsarbetet. Även förnybarhetsdirektivet, som syftar till att öka EU:s andel av förnybar energi,⁶ ställer nya krav på statistiskt underlag och statistiska bearbetningar. Medlemsstaterna har till uppgift att vartannat år lämna en rapport till kommissionen om utvecklingen av användning och tillgång på biobränslen och effekter av detta.

Utökad planeringsram för vindbruk

Regeringen föreslår i energipropositionen att den s.k. planeringsramen för utbyggande av vindkraft utökas från 10 TWh till år 2015 till totalt 30 TWh år 2020 samt att planeringsramen regionaliseras, vilket är en uppgift för Energimyndigheten.

⁶ Direktivet syftar till att öka EU:s andel förnybar energi från 8,5 till 20 procent under perioden 2005-2020. För svensk del ställer direktivet bindande krav på att uppnå en andel om 49 procent förnybar energi år 2020.

Andra förändringar som kanske påverkar Energimyndighetens arbete framöver

Tillsyn av hållbarhetskriteriet, som riktas mot importörer, producenter eller användare av flytande bioenergi, utreds för närvarande och det är oklart vilket ansvar Energimyndigheten kommer att få.

Energimyndigheten har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av ett kvotpliktsystem för förnybara drivmedel. Förslag ska presenteras senast 15 september 2009.

Regeringen förslår i energipropositionen att elcertifikatsystemets ambition bör höjas till i nivå med 25 TWh år 2020. Energimyndigheten har i uppdrag att analysera och utforma hur ambitionshöjningarna ska kunna genomföras.

2.3 Slutsats

Det är uppenbart att de politiska ambitionerna på det klimat- och energipolitiska området har ökat betydligt. Denna ambitionshöjning påverkar i stor utsträckning inriktningen och omfattningen av Energimyndighetens verksamhet. I huvudsak rör det sig om samma men mer omfattande arbetsuppgifter än för 2008, men det finns även exempel på nya tillkommande arbetsuppgifter.

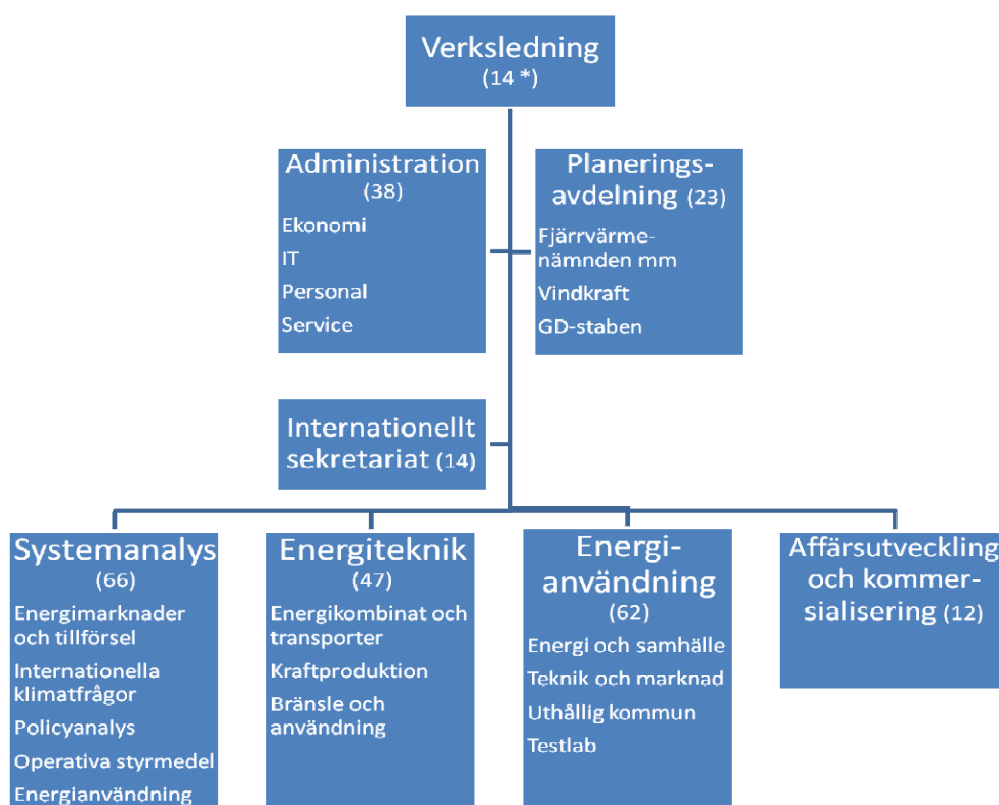
Den ökade politiska ambitionen på klimat- och energiområdet är tydlig både på nationell och internationell nivå. Sverige har varit drivande i arbetet med att få igenom det s.k. energi- och klimatpaketet, som beslutades av Europeiska rådet i december 2008. Mål har satts upp till år 2020 om exempelvis ökad andel förnybar energi i energianvändningen samt ökad energieffektivitet. Många av åtgärderna som presenteras i propositionerna och som påverkar Energimyndighetens arbete syftar till att, efter svenska förhållanden, uppfylla EU direktiv såsom exempelvis energitjänstedirektivet, ekodesigndirektivet och förnybarhetsdirektivet. På andra områden är den ökade omfattningen av Energimyndighetens arbetsuppgifter en följd av en tydlig nationell ambitionshöjning. Det gäller bl.a. den kraftigt ökade satsningen på demonstrationsanläggningar samt de ökade insatserna för att främja grön teknologi i växande ekonomier och utvecklingsländer.

3 Organisationen och dimensioneringen av Energimyndighetens verksamhet 2009

3.1 Organisationen

Energimyndigheten har enligt verksamhetsplanen för år 2009 inrättat 276 tjänster/årsarbetare, varav nästan 40 tjänster f n är obesatta. Efter en intern omorganisation per den 1 juni i år är organisationen grovt sett indelad i sju avdelningar och sekretariat, utöver generaldirektören och hans stab. Antalet tjänster per avdelning anges inom parentes, liksom de separata enheter som finns under vissa avdelningar. Utöver dessa enheter har avdelningarna i regel även mindre staber, nära knutna till resp. avdelningschef. En beskrivning av sakavdelningarnas verksamhet återfinns i bilaga 1.

Figur 1 Energimyndighetens organisation juni 2009 och antalet tjänster (inom parentes) enligt verksamhetsplanen för 2009

* Varav 9 på en nyinrättad informationsenhet under generaldirektören. Resterande informationsfunktioner/-tjänster på den förutvarande Informationsavdelningen har fördelats ut på olika sakverksamheter.

Utöver denna stabs- och linjeorganisation finns två organ knutna till myndigheten – Fjärrvärmenämnden samt Programråd PFE, vars kanslifunktioner sköts av personal i myndigheten.

Energimyndigheten köper också tjänster för att kunna genomföra olika uppgifter. De totala inköpen av tjänster uppgick 2008 till 90 miljoner kr, varav 23 miljoner kr för konsulter inom IT och 67 miljoner kr för övriga konsulter ("sakkonsulter") och statistik.

Enligt verksamhetsplanen för 2009 kommer 206 av tjänsterna att finansieras av förvaltningsanslaget (155 miljoner kr) och 70 tjänster av sakanslag via de s k programanknutna kostnaderna, som planeras att uppgå till totalt 230 miljoner kr. En stor del av inköpen av IT-konsulter, "sakkonsulter" och statistik finansieras via de programanknutna kostnaderna. Den totala kostnaden för driften av Energimyndigheten, inkl. inkomstmedel för beredskap från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), planeras att uppgå till drygt 400 miljoner kr 2009. De totala sakanslagen som Energimyndigheten ska hantera i år uppgår till totalt 1,8 miljarder kr.

3.2 Energimyndighetens verksamhet 2009

3.2.1 Begreppet årsarbetskraft i linjen

Avdelnings- och enhetschefer har i kartläggningsmatriserna (se avsnitt 1) lämnat information om verksamheten fördelat på totalt ca 140 arbetsuppgifter/verksamheter och har - när så har varit möjligt – givit upplysningar om bl a antalet och kostnaderna för de årsarbetskrafter som är hänförliga till dessa uppgifter. Kartläggningen har gjorts för åren 2007, 2008 och 2009. Årsarbetskrafter kan ses som antalet helårstjänster på handläggarnivå i "linjen" (sakenheterna). Kostnaderna för dessa inkluderar såväl de direkta kostnaderna (t ex löner för "linjetjänsterna") som de indirekta eller administrativa kostnaderna (overhead) för t ex administratörer, personal-, ekonomi-, service- och IT-avdelningar samt chefer på olika nivåer. Kostnaderna för det totala antalet årsarbetskrafter är således den totala kostnaden för de som arbetar i linjen på myndigheten. Antalet helårsarbetskrafter i linjen är lägre än det totala antalet heltidstjänster som finns på myndigheten, eftersom dessa också inkluderar tjänster i administrationen och ledningsfunktionen.

I kartläggningsmatriserna har, förutom antalet årsarbetskrafter som behövs för olika arbetsuppgifter, också angivits hur stor del av årsarbetskraftskostnaderna som belastar förvaltningsanslaget respektive sakanslaget. Dessutom har lämnats information om de angivna arbetsuppgifterna är tillfälliga eller varaktiga och om de är relaterade till frågor på EU-nivå (t ex olika krav i direktiv), i andra internationella fora eller på nationell nivå.

3.2.2 Den övergripande bilden

De 140 uppgifterna i kartläggningsmatrisen har för att ge en bättre översikt grupperats i ca 25 olika uppgiftsområden (se tabell 1), vilka i vissa fall sammanfaller med enhetsnivån och i ett fåtal fall med avdelningsnivån. Informationen avseende uppgifter, bemanning, m m avser förhållandena som dessa återges i verksamhetsplanen för år 2009. I sammanställningen finns inte de administrativa funktionerna med – t ex verksamheten på den administrativa avdelningen – beroende på att det endast är "linjeuppgifter" som är förtecknade.

Antalet årsarbetskrafter i linjen ska enligt planen för år 2009 uppgå till 179, vilket innebär en ökning med 36 % jämfört med 2007. Kostnaderna för 53 av det totala antalet årsarbetskrafter i "linjen" belastar sakanslagen. Ökningen av antalet årsarbetskrafter som belastar sakanslagen har varit mycket större – en fördubbling mellan 2007 och 2009⁷ – än för de som är hänförliga till förvaltningsanslaget (20 %). Detta tyder på att Energimyndigheten har valt att utöka bemanningen genom att i större utsträckning använda programanknutna medel från sakanslagen, när förvaltningsanslaget inte har ökat tillräckligt. Denna tillväxt av myndigheten möjliggörs genom att det för flera sakanslag inte finns någon begränsning av hur stor del som får användas för programanknutna kostnader och av hur många som får anställas på sakanslag.

⁷ I ett sent skede i genomförandet av uppdraget har Energimyndigheten – efter det att sammanställningen av kartläggningsmatriserna var färdig – meddelat att man nu har fört över finansieringen av ytterligare åtta årsarbetskrafter i linjen från förvaltningsanslaget till sakanslagen. Denna förändring förstärker den bild som har tecknats i detta avsnitt; ökningen av antalet årsarbetskrafter finansierade av sakanslagen skulle 2009 bli ännu större än vad som framgick av de tidigare lämnade uppgifterna.

Tabell 1. En beskrivning av energimyndighetens uppgifter/verksamheter 2009. Antal årsarbetskrafter i linjen, kostnaden för dessa (finansierade från förvaltnings- och saks-anslag) och övriga programanknutna kostnader samt andelen av resurserna inom varje uppgift som ägnas frågor som på olika sätt är relaterade till EU

	Totalt antal årsarbetskrafter (år) i linjen 2009	Varav på saksanslag	Förändring (%) totalt antal år 2007-2009	Totalkostnad för år i linjen Miljoner kr	EU-relaterade arbetsuppgifter (%)	Övriga programanknutna kostnader (dvs. exkl personal i linjen), inkl kostnader för beredskap Miljoner kr
Energianvändning (SYSA)	8	3,3	7 %	8,4	45 %	36,1
Energimarknad och tillförsel (SYSA)	8	0	14 %	9,9	41 %	2,7
Operativa styrmedel (SYSA)	7,5	1	0 %	8,5	12 %	2,4
Policy analys (SYSA)	10	0	0 %	12,3	41 %	5,6
Internationellaklimatfråg.(SYSA)	17,5	5,5	75 %	21,4	24 %	26,6
Stab (SYSA))	2,5	0	0 %	3,3	0 %	1,0
Bränsle och användning (ET)	12	2	33 %	15,1	10 %	2,3
Energikombinat och transport (ET)	10,5	6	50 %	13,1	10 %	6,2
Kraftproduktion (ET)	11	2	57 %	12,5	10 %	2,0
Stab (ET)	4	1	33 %	5,0	10 %	12,6
Energi- och klimatrådgivning och barn och ungdom (HEAN)	5	2	43 %	5,8	100 %	9,1
Försörjningstrygghet olja, gas, el, värme (HEAN)	8	1	45 %	9,2	25 %	28,9
Uthållig kommun (HEAN)	6,5	6,5	44 %	6,8	100 %	11,8
Tester (HEAN)	9	0,5	- 22 %	9,9	100 %	14,9
Energimärkning (HEAN)	1,5	0	50 %	1,7	100 %	1,5
Ekodesign	5	2	100 %	5,5	100 %	2,0
Teknik o marknad (främst Industri, PFE. o bebyggelse, inkl teknikupphandling o marknadsintroduktion, HEAN))	13	3	9 %	16,0	100 %	11,8
Såddfinansiering (AFFU)	4,2	2	45 %	5,3	0 %	0,5
Informera investe. (AFFU)	1,3	0,6	44 %	1,6	0 %	-
Nätverk (AFFU)	2,9	1,4	45 %	3,6	0 %	-
Vindkraft (Plan. avdeln.)	8	6	300 %	8,8	0 %	0,6
Regionalt utv.arbete o Fjärrvärmenämnden (Plan)	3	1	500 %	3,3	0 %	0,4
Informationsavdelningen	12,5	4	32 %	15,0	0 %	7,7
Internationella sekretariatet	8	2,5	0 %	9,5	40 %	18,4
Totalt	178,9	53,3	36 %	211,5	38 %	205,1

Källa: Bearbetning av kartläggningsmatriser med uppgifter lämnade av avdelnings- och enhetschefer på Energimyndigheten

Kostnaden för verksamheten

Den totala kostnaden för alla årsarbetskrafter i linjen planeras år 2009 uppgå till 212 miljoner kr, vilket motsvarar en ökning med 50 procent jämfört med 2007 (tabell 1 och 2). Det har under samma period varit en svagare ökningstakt för övriga programanknutna kostnader (34 %) och därmed även för de totala kostnaderna (43 %) för myndigheten.

Tabell 2 Totala kostnader, kostnader för årsarbetskrafter i linjen och övriga programanknutna kostnader för Energimyndigheten 2007-2009, Miljoner kr

	2007	2008	2009
Kostnad för årsarbetskrafter (både på förvaltnings- och sakanslag)	140	157	212
Övriga programanknutna kostnader	152	144	205
Totala kostnader	292	301	417

Anm. I övriga programanknutna kostnader ingår inte kostnaderna för de årsarbetskrafter i linjen som belastar sakanslagen utan endast kostnaderna för inköp av tjänster som t ex "sakkonsulter" och IT-konsulter. Kostnaden för beredskap ingår också i de programanknutna kostnaderna.

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

EU, internationellt och nationellt

De uppgifter som Energimyndigheten genomför är en följd av de politiska initiativ som tas och de regler som beslutas på det nationella planet, på EU-nivå eller i ett annat internationellt sammanhang. Nästan 40 procent av resurserna planeras 2009 vara riktade mot uppgifter som på olika sätt är relaterade till EU i form av t ex direktiv, förordningar och politiska initiativ. Fem till tio procent av resurserna används till uppgifter som initierats i andra internationella fora, t ex FN och International Energy Agency (IEA), eller som är en konsekvens av avtal och samarbete på bilateral nivå⁸. Detta skulle betyda att omkring hälften av Energimyndighetens resurser kommer år 2009 att förbrukas för uppgifter som huvudsakligen har sitt ursprung på nationell nivå.

Det som sagts ovan avser fördelningen av arbetsinsatsen beroende på var frågan har sitt ursprung men ger inte en bild av hur omfattande det internationella samarbetet är i

⁸ För en detaljerad beskrivning av Energimyndighetens internationella samarbete, se *Kartläggning av Energimyndighetens internationella arbete*, Energimyndigheten. 2009-03-30. Med tanke på det relativt omfattande arbetet i andra internationella fora än EU är det något motsägelselfullt att det i kartläggningsmatriserna har angivits en relativt begränsad insats riktade mot dessa fora. Det är möjligt att uppgiftslämnarna har underskattat det övriga internationella arbetet; därför har denna andel ovan angivits som ett intervall, varvid den nedre gränsen i detta intervall återspeglar de uppgifter som återfinns i matriserna.

termer av förberedelser, deltagande och avrapporteringar från möten i olika internationella fora. Energimyndigheten har dock gjort en uppskattning av tidsåtgången för detta samarbete. Enligt denna uppskattning gick ca 14 procent av personalens arbetstid 2008 till internationella samarbeten, dvs. nästan 30 personår.⁹ Omsatt till 2009 års planerade antal tjänster skulle detta innebära att knappt 40 personår skulle användas för att på olika sätt delta i det internationella samarbetet.

Tillfälliga och varaktiga uppgifter

En ytterligare fråga som bör belysas enligt uppdraget är vilka arbetsuppgifter som är av tillfällig respektive varaktig karaktär. Den bild som ges i kartläggningsmatrisen för 2009 är att i princip ingen av Energimyndighetens arbetsuppgifter är av tillfällig¹⁰ karaktär utan alla är varaktiga. Den förklaring som gavs i intervjuer med avdelnings- och enhetschefer var att olika uppdrag – i regleringsbrev eller i regeringsbeslut, t ex om utredningsuppdrag, eller stöd i olika frågor till Regeringskansliet – visserligen var avgränsade i tiden för genomförandet men att det hela tiden kom nya uppdrag och arbetsuppgifter i princip inom samma ämnesområden som tidigare uppdrag. Detta innebär att dessa arbetsuppgifter i praktiken är varaktiga och bara i "teknisk" mening är tillfälliga. Den varaktiga arbetsuppgiften är att klara en uppdragsvolym¹¹ som i huvudsak håller sig inom de ämnesområden i vilka Energimyndigheten har expertkompetens. Sweco Eurofutures delar den bedömning som Energimyndigheten gör i denna fråga – den uppdragsvolym som Energimyndigheten har kan ses som en varaktig uppgift.

3.2.3 De olika verksamheterna/arbetsuppgifterna

I stort sett alla uppgifter och verksamheter har haft en ökning av antalet årsarbetskrafter mellan 2007 och 2009 (tabell 1); en minskning har skett i en verksamhet – Tester – beroende på en omfördelning till annan uppgift – Ekodesign – inom samma enhet. De största ökningarna av antalet årsarbetskrafter kommer att ske under innevarande år för Regionalt utvecklingsarbete (500 %), Vindkraft (300 %), Ekodesign (100 %), Internationella klimatfrågor (75 %)¹², Kraftproduktion (57 %), Energikombinat och transporter (50 %), Energimärkning (50 %), Uthållig kommun (44 %) och uppgifterna inom Avdelningen Affärsutveckling (44-45 %).

⁹ Se *Kartläggning av Energimyndighetens internationella arbete*, Energimyndigheten, 2009-03-30, sid.16-17.

¹⁰ Med tillfällig uppgift avsågs i kartläggningsmatrisen en uppgift som hade kortare varaktighet än två år.

¹¹ Enligt Energimyndighetens uppskattning kommer olika uppdrag att ta i anspråk 55 årsarbeten 2009 jämfört med 42 årsarbeten år 2007.

¹² Detta är delvis beroende på en överföring av en delverksamhet från en annan enhet (operativa styrmedel) inom samma avdelning.

Det utmärkande för de flesta av dessa uppgifter – varav några är av begränsad storleksordning – är att tillväxten hänger samman med att myndigheten har fått nya eller utökade uppgifter, bl a genom antagna EU-direktiv som ska börja tillämpas eller tillämpas i högre utsträckning eller högre politiska ambitioner inom vissa områden, t ex inom energieffektivisering och minskade utsläpp av växthusgaser. Detta gäller t ex för Ekodesign, Energimärkning, Internationella klimatfrågor, Vindkraft samt Uthållig kommun. Inom enheten för Internationella klimatfrågor har bl a arbetet med de två projektbaserade mekanismerna¹³ Clean Development Mechanism (CDM) och Joint Implementation (JI), inom ramarna för FN:s konvention om klimätförändringar inneburit ökade resursanspråk, inte minst beroende på att sakanslaget för insatserna för internationella klimatinvesteringar ökade med 230 miljoner kronor 2009 jämfört 2008. Ökningen för forskningsenheterna inom avdelningen för Energiteknik kan till viss del förklaras av att anslagen för forskning har ökat väsentligt; mellan 2008 och 2009 steg t ex forskningsanslagen med ca 280 miljoner kr. Utveckling av verksamheten Affärsutveckling hänger samman med att det har successivt byggts upp ett område som har inriktning mot finansiering och rådgivning i tidiga skeden för företag inom energisektorn.

Det finns en tendens att de verksamheter som har haft en hög ökningstakt i antalet årsarbetskrafter också har relativt många anställda som finansieras via sakanslag, det är fallet i t ex Internationell klimatpolitik, Energikombinat och Transport, Uthållig kommun och Vindkraft. Vid utökade och tillkommande uppgifter har man valt att utöka personalstyrkan genom finansiering från sakanslag, troligen beroende på att det inte har funnits finansiellt utrymme inom ramen för förvaltningsanslaget. Dessa arbetsuppgifter kan i princip sägas ingå i den ordinarie och varaktiga verksamheten.

Det är stora skillnader när det gäller i hur stor utsträckning som arbetsuppgifterna är relaterade till arbetet i EU. Till den grupp där alla uppgifter är relaterade till EU hör nästan alla enheter inom avdelningen för Hållbar Energianvändning, vilket beror på att dessa enheter är inriktade mot EU direktiv och mål för energieffektivisering. En motsatt grupp där resurserna inte alls, eller i mycket litet utsträckning, är inriktade mot EU-frågor är avdelningen för Affärsutveckling och forskningsenheterna inom avdelningen för Energiteknik (se tabell 1). Enheten för internationella klimatfrågor inom avdelningen för Systemanalys har inte en så stark inriktning mot EU utan i stället mot andra internationella fora (bl a FN); enhetens arbete med CDM och JI har t ex helt och hållet sitt ursprung i de internationella avtal som Sverige har ingått.

¹³ Dessa mekanismer ska bidra till hållbar utveckling genom att investeringar i projekt som t ex innebär en energieffektivisering ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. Ett land som ger bidrag till sådana investeringar i ett utvecklingsland kan tillgodoräkna sig utsläppskrediter.

3.2.4 Resurserna i relation till anslagen

Det är svårt att bedöma effektiviteten i en myndighets verksamhet genom att relatera resursinsatsen till arbetsvolymens storlek. Man kan dock få en viss uppfattning genom att studera sambandet över tiden mellan resursinsatsen och storleken på myndighetens sakanslag

Tabell 3. Utvecklingen av anslaget för förvaltningskostnader och sakanslagen för Energimyndigheten 2007-2010 (tkr)

Utgiftsområde 21 Energi, 20 Miljö och 24 Näringsliv		Anvisat	Anvisat	Anvisat	Förslag/Beräknat
Anslag/post		2007	2008	2009	2010
Utgiftsområde 21 Energi (UO21)					
21.1:1.	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	131 068	133 264	150 249	155 174
21.1:2.	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	116 500	138 000	138 000	138 000
10.	Energi- och klimatrådgivning, information, utbildning m.m.	90 000	138 000	138 000	138 000
2.	Information, utbildning m.m.	26 500			
21.1:3.	Insatser för uthållig energianvändning	52 000	107 000	105 000	95 000
1.	Insatser för uthållig energianvändning	39 000	90 000	105 000	95 000
5.	Provn/märkning av energikrävande utrustning Testlab	13 000	17 000		
		till förv.ansl	till förv.ansl		
21.1:x.	Insatser som följd av energieff. Utredningen				300 000
21.1:4.	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	49 400	70 000	70 000	70 000
21.1:5.	Energiforskning	800 291	852 732	1 130 085	1 387 000
1.	Strategisk energisystemkomp. på STEM	20 000	16 000	30 000	30 000
3.	Allmänna energisystem- o klimatstudier	25 000	25 000	30 000	30 000
9.	Bilaterala avtal om energiforskning m.m.		15 000	15 000	15 000
11.	Forskning, utveckling och innovation	755 291	796 732	1 055 085	1 312 000
21.1:7.1	Nationellt nätverk för vindbruk		20 000	20 000	20 000
21.1:13	Energiteknik (disponeras inte 1 jan 2009)			(100 000).	122 000
20.1:13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	17 100	45 100	273 100	273 100
24.1:5.3	Miljövänlig fordonsforskning		100 000	70 000	35 000
35:6.	Statlig prisgaranti elcertifikat ^{e)}	39 520	19 520		
	Totalt	1 205 879	1 485 616	1 956 434	2 595 274
	Varav sakanslag	1 074 811	1 352 352	1 806 185	2 440 100

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

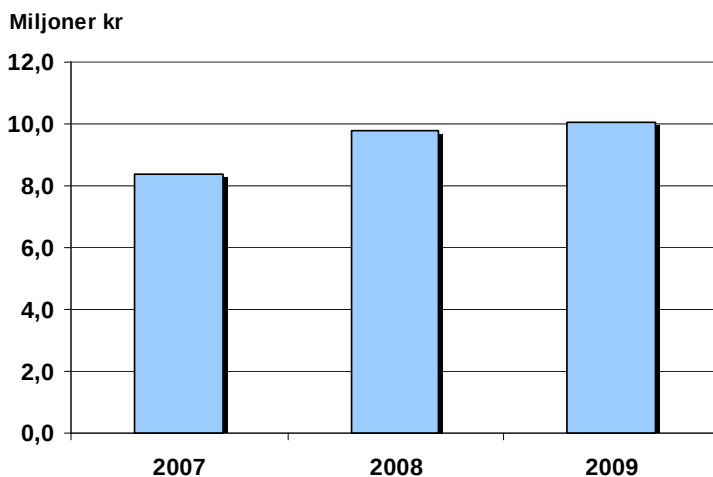
Det har under perioden 2007-2009 skett en stark ökning av sakanslagen för Energimyndigheten; år 2008 ökade anslagen med 280 miljoner kr och år 2009 stiger anslagen ännu mer (470 miljoner kr). År 2010 planeras sakanslagen stiga i ännu högre takt. Ökningen är dock koncentrerad till ett fåtal anslag. Mellan 2008 och 2009 var det i realiteten endast två sakanslag som steg väsentligt, anslaget för energiforskning med en ökning om 280 miljoner kr och insatser för internationella klimatinvesteringar med 230 miljoner kr.

I energiforskningen är det ofta relativt stora anslagsbelopp som fördelas på olika forskningsaktörer och företag eller, när det gäller CDM, stora investeringar i fonder eller relativt stora klimatinvesteringar i företag i utvecklingsländer. Det kan förmodas

att det vid användningen av dessa anslag finns stordriftsfördelar. Myndigheten bör ha byggt upp en organisation för bedömning och beviljade av ansökningar om t ex forskningsbidrag samt uppföljning av projekt. Marginalinsatsen för hantering av de ärenden som blir följden av anslagsökningar borde därför vara mindre än vid den tidigare handläggningen av ansökningar om t ex forskningsbidrag, vilket innebär att den genomsnittliga resursinsatsen per krona anslagsmedel förväntas minska, när det sker en ökning av befintliga sakanslag.

Förekomsten av stordriftfördelar tycks bekräftas av den förändring som skedde mellan 2007 och 2008. De totala sakanslagen ökade 2008 relativt sett betydligt mer än antalet årsarbetskrafter i linjen, vilket medförde att det totala sakanslagen per årsarbetskraft (i miljoner kr) steg med 1,4 miljon kr 2008 jämfört med 2007 (figur 2). Anslagen ökade med drygt 25 procent, medan de som ingick i årsarbetskraften (linjen) bara blev 7 procent fler 2008. Bilden blir dock något annorlunda 2009. Det totala beloppet för sakanslag ökar med knappt 35 procent samtidigt som antalet årsarbetskrafter – enligt verksamhetsplanen – har ungefär samma ökningstakt. Detta betyder att sakanslagen per årsarbetskraft i linjen knappast stiger alls enligt planen för 2009.

Figur 2 Utvecklingen av totalt sakanslag per årsarbetskraft i linjen 2007-2009. Miljoner kr

Anm. Uppgiften för 2009 baseras på verksamhetsplanen för 2009.

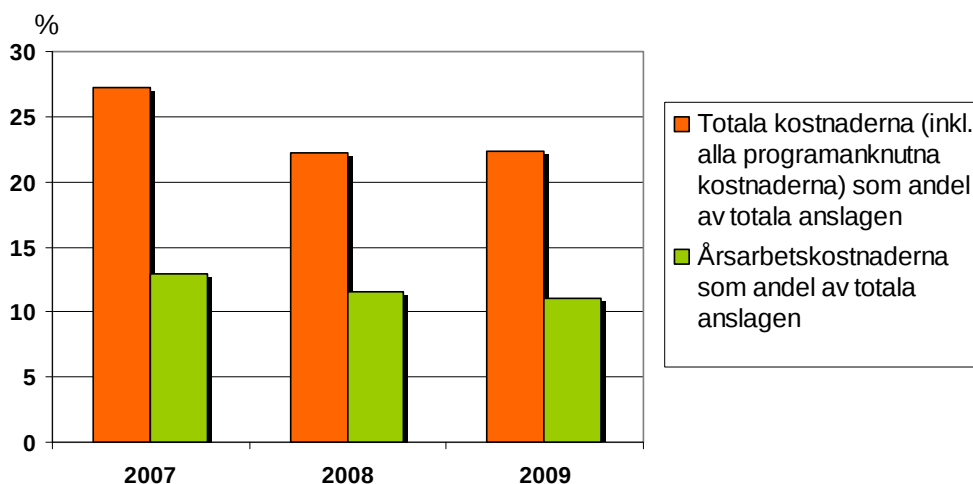
Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

En förklaring till detta resultat är att det enligt planen kommer att ske en ökning av antalet anställda i de enheter – forskningsenheterna och enheten för internationell klimatpolitik – som har till uppgift att hantera den ökade anslagsvolymen. En betydande del av ökningen planeras dock ske även på enheter – bl a inom avdelningen för

Hållbar Energianvändning – som har uppgifter för vilka det år 2009 knappast skett någon ökning av sakanslagen. Detta kan bero på att man delvis har fått utökade uppgifter inom ramen för befintliga verksamhetsområden, som successivt har fått en större betydelse (se avsnitt 2). Större delen av dessa förändringar – i varje fall vad avser energieffektivisering – kommer dock att påverka verksamheten först år 2010. En utomstående bedömare får därför ett intryck av att myndigheten i verksamhetsplanen för 2009 i viss mån har byggt upp en resurs för att ha en beredskap för de förändringar som förväntas ske 2010.

Ungefär samma bild kan tecknas när man relaterar myndighetens totala kostnader resp. kostnaden för årsarbetskrafter i linjen till de totala sakanslagen. I de totala kostnaderna ingår både kostnader för årsarbetskrafter i linjen och övriga programanknutna kostnader, vilka bl a består av kostnaden för "sakkonsulter" och IT-konsulter. De totala kostnadernas andel av sakanslagen minskar från 27 procent 2007 till drygt 22 procent 2008 och ligger sedan kvar på denna nivå 2009. Kostnaderna för årsarbetskostnaderna följer samma mönster – från 13 procent av sakanslagen 2007 till 11,5 procent 2008 och endast en halv procentandels minskning ytterligare 2009. Med andra ord: Kostnaderna för att driva myndighetens verksamhet har 2009 i princip ökat i samma takt som det totala beloppet för sakanslagen. Stordriftsfördelarna, när dessa mäts i relation till sakanslagen, är således närmast obefintliga 2009 om verksamhetsplanen skulle förverkligas.

Figur 3 De totala kostnaderna (inkl programanknutna) resp. årsarbetskraftskostnaderna (i linjen) som andel (%) av de totala sakanslagen 2007-2009. Årsarbetskraftskostnader inkluderar de årsarbeten som belastar sakanslag.

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

3.2.5 Förverkligas verksamhetsplanen?

Beskrivningen och analysen av resurser 2009 har hittills förutsatt att verksamhetsplanen för 2009 också kommer att återspegla den verkliga resursinsatsen detta år. Uppföljningar av tidigare verksamhetsplaner visar dock att dessa bara till en del blir förverkligade. I verksamhetsplanen för 2008 angavs att det skulle finnas 241 helårstjänster¹⁴ på Energimyndigheten; utfallet blev klart lägre – 217 tjänster – med 24 tjänster som inte hade inrättats. Prognosen 2009 pekar på att det även detta år kommer att bli färre tjänster som kommer att bli tillsatta jämfört med verksamhetsplanen. Enligt denna ska Energimyndigheten 2009 ha 276 helårstjänster, men enligt prognosen kommer det i år bara finnas 257 tjänster medan 19 tjänster inte är inrättade – eller i vart fall inte är besatta – vid utgången av 2009; i dagsläget (juni 2009) är 37 tjänster obesatta. Om jämförelsen i stället görs mellan verksamhetsplanen 2009 och utfallet 2008, innebär de i dag obesatta tjänsterna att två tredjedelar av den planerade ökningen i tjänster (59 tjänster) mellan dessa år inte har besatts. I princip ska alla dessa obesatta tjänster enligt planen finansieras inom sakanslagens programanknutna kostnader.

Det går att se på detta förhållande på två sätt. Ett betraktelsesätt – vilket också är Energimyndighetens syn – är att det tar tid att dels definiera befattningsskrivningar, dels rekrytera personal och introducera denna i verksamheten. Över tiden växer myndigheten med det behov av tjänster som framgår av verksamhetsplanen, det är bara fråga om en förskjutning av tillsättningen av tjänster ett halvår till ett helt år.

Ett annat synsätt är att Energimyndigheten inte har haft behov av det antal tjänster som har angivits i verksamhetsplaner. Man planerar för säkerhets skull fler tjänster än vad myndigheten egentligen behöver för att ha i beredskap eller försäkra sig om att man har tillräckliga resurser, om man har gjort felbedömningar av behovet eller nya uppgifter skulle tillstöta under året. Genom att Energimyndigheten har möjligheten att relativt fritt inrätta tjänster inom ramen för programanknutna kostnader, har myndigheten inte behövt göra en mer noggrann bedömning av behovet, vilket också medfört att myndigheten inte i tillräcklig grad har tvingats till prioriteringar. Det synes också som det faktiska utfallet för bemanningen av myndigheten år 2008 har varit tillfyllest för driften av verksamheten; av årsredovisningen 2008 för Energimyndigheten framgår nämligen att måluppfyllelsen har varit god för alla de mål som finns för myndigheten. Anslagskrediter har heller inte behövt utnyttjas.

En annan observation som kan göras är att utvecklingen av resurserna i relation till sakanslagen skulle bli annorlunda för 2009 än vad som visades i föregående avsnitt (avsnitt 3.2.4), om det blev ett lägre antal årsarbeten enligt prognosen. En bemanning enligt prognosen för det faktiska utfallet 2009 skulle innebära att årsarbetskraftskost-

¹⁴ Det bör uppmärksammas att helårstjänster i detta sammanhang avser tjänster både inom linjen (sakenheter) och administrativa och stödjande funktioner, medan begreppet årsarbetskrafter i linjen – som tidigare använts i detta avsnitt – endast avser de som arbetar i linjen.

nadernas andel av sakanslagen skulle minska 2009 jämfört med 2008. Detta skulle betyda att det även år 2009 skulle uppkomma vissa stordriftsfördelar vid hanteringen av ökade sakanslag.

3.2.6 De administrativa kostnaderna

Storleken på administrationskostnaderna – som ofta också kallas overhead-kostnader – är ett viktigt mått vid bedömning av en organisations effektivitet. Administration behövs för att styra och ge olika former av stöd till "kärnverksamheten", så att denna kan fungera effektivt. I energimyndighetens fall består kärnverksamheten av de uppgifter som den enligt olika styrdokument – instruktion, budgetpropositioner, regleringsbrev, etc. – har blivit ålagd att genomföra.

Det är inget självändamål att minimera overhead-kostnaderna, eftersom detta skulle kunna leda till att de som arbetar i "linjen" inte kan arbeta effektivt beroende på t ex svagt IT-stöd, oreda i ekonomifunktioner och bristande rekrytering av kompetent personal. Man kan å andra sidan inte heller lägga så mycket resurser på administrationen, så att denna blir huvudsaken snarare än kärnverksamheten. Om det förbrukas för mycket resurser på t ex IT-plattformar, rekryteringsprocesser, intern kommunikation, förankring och avancerade ekonomisystem, blir det för lite tid och pengar över för sakuppgifterna. Det gäller att finna en balanspunkt mellan dessa två ytterligheter. De resurser som satsas på administrationen kan öka så länge som man får en högre produktivitet i verksamheten; när man har nått maximal produktivitet ska inte administrationskostnaderna öka mer. Det är givetvis svårt för en myndighet att bedöma var denna balanspunkt ligger. Ett sätt för en myndighet att få uppfattning om man har en lämplig eller rimlig storlek på overhead (OH)-kostnader är att jämföra med förhållandena i andra myndigheter.

Man brukar skilja mellan två slag av OH-kostnader – gemensam overhead och mellanoverhead. Med gemensam overhead avses kostnaderna för stödfunktioner som ekonomi, personal, IT, information, kanslifunktioner som allmän juridik, registrering och arkivering, reception, vaktmästeri och samtliga lokalkostnader.¹⁵ Med mellan-OH menas kostnaderna för cheferna i linjen (sakenheterna) i samband med ledning och styrning samt enheternas och avdelningarnas administrativa stöd.¹⁶

Enligt Energimyndigheten uppgår det totala antalet tjänster i overhead-funktioner enligt verksamhetsplanen för 2009 till knappt 100 tjänster, varav 60 procent räknas till gemensam overhead och knappt 40 procent till mellan overhead (tabell 3). I de ge-

¹⁵ Definitionen är hämtad från Riksrevisionens OH-kostnader, *Rapport 2008:35*, Ekonomistyrningsverket (ESV), sid. 5

¹⁶ Ibid.

mensamma overhead-tjänsterna väger administrationsavdelningen tungt med 40 tjänster. Det kan också noteras att det finns 24 chefer förutom generaldirektören.

Myndigheten anser att dessa uppgifter till viss del ger en felaktig bild av mellan-OH genom att både avdelningschefer och enhetschefer också arbetar med sakuppgifter. Dessa chefer har i en intern enkät på Energimyndigheten uppgivit hur mycket de arbetar med att handlägga olika sakfrågor och ledning av verksamheten. Enligt enkätsvaren arbetar cheferna i linjeorganisationen i genomsnitt ca 50 procent med sakuppgifter. Det är svårt att bedöma hur pass korrekt detta återspeglar de faktiska förhållanden; resultatet beror till stor del på hur cheferna har definierat skillnaden mellan sakhandläggning och ledning. Det går t ex att sätta ett frågetecken för om avdelningscheferna har möjlighet till att ägna 40 procent av arbetstiden åt "sakverksamhet", vilket är den andel som uppgavs i enkäten. Det kan anföras skäl för att alla chefer ska räknas till overhead, eftersom ledning och styrning genomsyrar snart sagt all verksamhet som en chef bedriver. Energimyndighetens uppskattning av de faktiska ledningsresurserna i mellan overhead är dock av intresse genom att den anger en nedre referenspunkt för omfattningen av overhead i myndigheten.

De reviderade uppgifterna från Energimyndigheten – som bygger på att avdelningschefer och enhetschefer i genomsnitt ägnar 50 procent av arbetstiden åt sakhandläggning – innebär att endast 27 tjänster ska räknas till mellan-overhead, vilket i sin tur betyder att total overhead-personal, inkl. gemensam overhead, uppgår till 87 tjänster.

Tabell 4 Overhead-personal (antal tjänster) i Energimyndighetens organisation. Total OH, gemensam OH och mellan- OH. Bemanning enligt verksamhetsplan för 2009

	GD/Avd.chefer	Enhetschefer	Handläggare	Administratörer	Summa
Sakavdelningar	5	12	0	15	32
Administrationsavdelningen	1	4	29	4	38
Planeringsavdelningen (exkl sakverks.)	1	0	9	3	13
Verksledningen , inkl informationsenheten	1	1	10	2	14
Summa OH-tjänster	8	17	48	24	97
- Varav gemensam OH	2	3	48	7	60
Mellan-OH	6	14	0	17	37

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

För att få ett relativt mått på omfattningen av overhead i Energimyndigheten har beräknats andelen av de totala tjänsterna som hör till overhead, respektive andelen av myndighetens kostnader för alla årsarbetskrafter som är hänförliga till overhead (tabell 5). Andel overhead-tjänster är mellan 31 och 35 procent¹⁷ beroende på om reviderade uppgifter för mellan-OH används eller ej. Mellan-overhead pendlar mellan 10 och 14 procent.

Drygt hälften (52 %) av kostnaderna går till overhead; enligt Energimyndighetens reviderade beräkning är denna andel något lägre (48 %) genom att revideringen innebär att andelen för mellan-OH minskar med sex procentenheter till 17 procent.

Tabell 5 Mellanoverhead, gemensam overhead och total overhead i Energimyndigheten 2009. Andel (%) av totala antalet helårstjänster (alternativ 1 och 2) resp. av de totala kostnaderna för årsarbetskrafterna enligt verksamhetsplanen 2009 (alternativ 3 och 4)

	Mellanoverhead	Gemensam overhead	Total overhead
Alternativ 1: Andel overhead-personal när alla mellanchefer räknas till overhead	14 %	21 %	35 %
Alternativ 2: Andel overhead-personal när hälften av mellanchefernas arbetstid räknas till overhead	10 %	21 %	31 %
Alternativ 3: Andel overhead-kostnader när hela kostnaden för mellanchefer räknas till overhead	23 %	29 %	52 %
Alternativ 4: Andel overhead-kostnader när halva kostnaden för mellanchefer räknas till overhead	17 %	31 %	48 %

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten

Är Energimyndighetens andel för overhead för hög, eller för låg eller i balans med de krav som verksamheten ställer? Ekonomistyrningsverket (ESV) har genomfört en enkätundersökning om overhead-kostnader som omfattade en femtedel av samtliga myndigheter som ingår i den statliga redovisningsorganisationen. I denna undersökning – som främst riktade in sig på kostnaderna – finns också angivet ett medelvärde

¹⁷ Detta betyder – uttryckt på ett annat sätt – att för varje anställd i linjen finns det 0,5 anställd som arbetar med OH-funktioner.

– 15 procent¹⁸ – för andelen av den totala personalen som är sysselsatt med olika slag av gemensamma overhead-funktioner. Enkätundersökningen omfattade inte personal som har arbetsuppgifter som räknas till mellan-OH, men denna andel uppskattas av sakkunniga bedömare vara ca 5 procent. Det skulle innebära att andelen av den totala personalen som arbetar med OH-uppgifter (mellan och gemensam) uppgår till ca 20 procent. Detta slag av undersökningar och uppskattningar är givetvis behäftade med osäkerheter, men de torde ändå kunna användas för att ge en indikation om en myndighet har en hög andel OH-personal jämfört med andra myndigheter.

Energimyndigheten - med mellan 31 och 35 procent (se tabell 4) av personalen som arbetar med OH-funktioner (se tabell 5) – synes vid en jämförelse med ESV:s undersökning ha en relativt sett hög andel OH-personal; detta gäller i synnerhet om jämförelsen sker med avseende på mellan-OH. Energimyndigheten menar dock att andra myndigheter med liknande verksamhet – t ex Vinnova och Naturvårdsverket – har ungefär lika höga andelar OH-personal som Energimyndigheten. Till detta kan fogas några kommentarer. Förutom den osäkerhet som finns med de andelar som har beräknats för dessa två myndigheter¹⁹ omfattar jämförelsen för få myndigheter. Det är inte heller säkert att verksamheterna vid myndigheterna i realiteten är "liknande" – för detta krävs en mer detaljerad genomgång av arbetsuppgifter och arbetsprocesser. Om också Vinnova och Naturvårdsverket har höga andelar OH-personal – jämfört med medelvärdet för ett större antal myndigheter – behöver inte detta vara ett tecken på vad som är "rätt" andel utan det kan lika väl tyda på att även dessa myndigheter inte har effektiviserat verksamheten tillräckligt. Sweco Eurofutures drar därför slutsatsen att det – mot bakgrund av den ovan gjorda jämförelsen med ESV:s undersökning och en bedömning av en rimlig nivå för OH-funktioner – finns indikationer på att Energimyndigheten har en för hög andel av personalen som är sysselsatt inom overhead.

Ekonomistyrningsverket har genomfört en ytterligare undersökning om overhead-kostnaderna. Denna undersökning omfattade 80 små och medelstora myndigheter; inga myndigheter med över 300 anställda ingick i undersökningen, som genomfördes 2007 avseende verksamhetsåret 2006.²⁰ Det finns givetvis en viss osäkerhet även i detta material, beroende på bl a om urvalet av myndigheter är relevant i detta sammanhang och om man har tillämpat måtten – mellan och gemensam OH – på ett en-

¹⁸ Se Nyckelkostnader för OH-kostnader – Vad är en rimlig kostnad för myndigheternas styrning, samordning och administration?, *Rapport 2005:3*, Ekonomistyrningsverket (ESV), sid. 8; i rapporten anges andelen (85 %) av personalen som *inte* arbetar med gemensamma overhead-funktioner, vilket innebär att det är 15 procent som är overhead-personal.

¹⁹ Enligt *Förordning om skyldighet för myndigheter att lämna uppgifter om anställdas kompetenskategorier* (AgVFS 2203:7 A 2) ska personalen delas upp på kategorierna ledningskompetens, kärnkompetens och stödkompetens. Det är osäkert om myndigheter tillämpar dessa begrepp på samma sätt.

²⁰ Se Riksrevisionens OH-kostnader, *Rapport 2008:35*, Ekonomistyrningsverket (ESV), där denna undersökning beskrivs.

hetligt sätt. Overhead-kostnaderna sätts i undersökningen i relation till myndigheters totala kostnader för verksamheten, dvs. förutom kostnaden för årsarbetskrafterna i den reguljära organisationen²¹ för myndigheten också inköp av tjänster, t ex konsulter, och produkter. Detta kan innebära problem vid jämförelser mellan myndigheter, eftersom dessa skiljer sig mycket åt i den utsträckning som man t ex köper konsulttjänster för olika uppgifter. För Energimyndigheten är denna andel mycket hög - ungefär 45 procent av de totala kostnaderna utgörs av inköp av konsulttjänster, m m. Myndigheter som har samma overhead-kostnad för bemanningen i den reguljära organisationen kan få olika andelar overhead-kostnader i relation till de totala verksamhetskostnaderna beroende på att det finns skillnader mellan myndigheterna i omfattningen för inköp av tjänster och varor. Man bör ta detta i beaktande vid tolkningen av ESV:s undersökning.

Energimyndigheten²² har en något lägre andel gemensamma OH-kostnader än i ESV:s undersökning, om man jämför med medianen eller medelvärdet för de myndigheter som ingick i undersökningen (se figur 4). Både den reviderade²³ och den oreviderade²⁴ andelen för mellan-OH för Energimyndigheten ligger dock över motsvarande andel i ESV:s undersökning; i synnerhet gäller detta i relation till medianen i undersökningen, vilken av ESV sägs vara det mest korrekta måttet vid jämförelser.

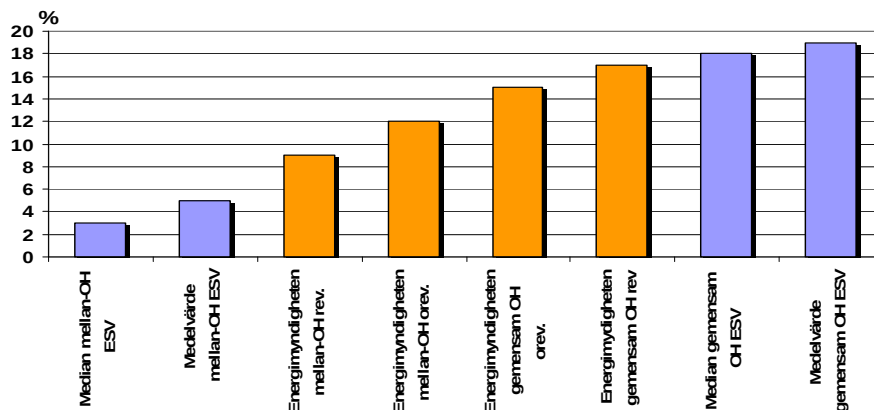
²¹ De andelar för overhead-kostnader som redovisades i tabell 5 avser den bemanning (antal tjänster) av myndigheten som anges i verksamhetsplanen.

²² Andelarna har beräknats utifrån de overheadkostnader som framgår av två matriser från Energimyndigheten (Gemensam+mellan-OH beräknat på mellanchefer 100 % OH resp. Gemensam+mellan-OH beräknat på mellanchefer 50 % OH). Dessa kostnader har ställts i relation till de totala kostnaderna för verksamheten 2009 (enligt verksamhetsplan). Energimyndigheten har – vid det reviderade alternativet (mellanchefer 50 % OH) – angivit att mellan-OH skulle uppgå till 6 procent och gemensam OH till 18 procent. Det är oklart hur dessa andelar har beräknats; de overhead-kostnader i absoluta tal som har använts vid beräkningarna överensstämmer inte med de uppgifter som man på ett samlat sätt angivit i ovan nämnda matriser. Det kan dock noteras att även den andel som Energimyndigheten anger för mellan-OH är dubbelt så hög som för ”medianmyndigheten” i ESV:s undersökning (se figur 4). Skillnaden gentemot ESV:s undersökning skulle bli ännu större om andelen mellan-OH för Energimyndigheten beräknades på det konventionella sättet; dvs. att 100 procent av avdelnings- och enheternas tid räknas till mellan-OH.

²³ Vid beräkningen av den reviderade andelen förutsätts att cheferna till hälften arbetar med sakfrågor

²⁴ Vid beräkningen av den oreviderade andelen antas cheferna enbart arbeta med ledningsfrågor och administration.

Figur 4 Kostnader för mellan-OH och gemensam OH i relation till totala kostnader i Ekonomistyrningsverkets (ESV) undersökning 2007 och i Energimyndigheten. Andel (%)

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten och Riksrevisionens OH-kostnader, *Rapport 2008:35*, Ekonomistyrningsverket och bearbetning av material från Energimyndigheten

Sweco Eurofutures drar från den genomgång som gjorts ovan den sammantagna slutsatsen att overhead-funktionerna är överdimensionerade och overhead-kostnaderna är för höga i Energimyndigheten, i synnerhet vad gäller mellan-OH. Denna slutsats grundas på följande tre förhållanden:

- Energimyndigheten synes – jämfört med de av ESV undersökta myndigheterna – ha en väsentligt högre andel av personalen som arbetar inom overhead-funktioner, inte minst inom mellan-OH.
- Jämförelsen med myndigheterna i ESV:s undersökning från år 2007 tyder på att andelen kostnader för mellan-OH i Energimyndigheten är högre, särskilt vid en jämförelse med andelen för "medianmyndigheten" i undersökningen.²⁵
- En rimlighetsbedömning av andelen personal och andelen kostnader som är relaterade till OH-uppgifter pekar också på att dessa är för omfattande för att ge ett maximalt bidrag till effektiviteten i Energimyndigheten. Det är svårt att inse att det skulle behövas en halv tjänst som arbetar med OH-funktioner för varje anställd i

²⁵ Dessutom bör det beaktas att skillnaderna troligen skulle bli större om jämförelsen skulle ske med myndigheter som har samma struktur som Energimyndigheten med avseende på bemanningen av myndigheten och storleken på inköp av tjänster.

linjen eller att så mycket som hälften av årsarbetskostnaderna för myndigheten förbrukas inom OH.

Det kan i och för sig vara så att styrningen, informationen till de olika målgrupper, IT-plattformarna, den ekonomiska redovisningen av projekt inom ramen för de olika saksanlagen och administrationen av ärendena enligt olika lagar är så betungande, komplicerad och omfattande att det krävs större resurser än i annan myndighet. Sweco Eurofutures har dock inte övertygats om att detta kan vara hela förklaringen. Även med beaktande av de möjliga speciella förutsättningarna för Energimyndighetens verksamhet är det svårt att undvika slutsatsen att overhead-kostnaderna och OH-personal har passerat den balanspunkt där omfattningen av overhead bidrar till maximal produktivitet i verksamheten.

Förändringar i samband med bildandet av Energimarknadsinspektionen

En möjlig delförklaring till myndighetens relativt höga overhead-kostnader skulle kunna vara att myndigheten inte har kunnat anpassa stödfunktionerna till den omorganisation som genomfördes den 1 januari 2008 då Energimarknadsinspektionen bildades. En närmare granskning av detta antagande visar dock att så inte verkar inte vara fallet. Andelen anställda inom lednings- och stödfunktioner i förhållande till totalt antal anställda var 40,1 procent per den 31 december 2007 dvs. precis före omorganisationen. Ett år senare var andelen 39,8 procent vilket visar att overhead-tjänster inte har stigit på den nya organisationen. Vid omorganisationen upprättades ett avtal mellan Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen. Överenskommelsen avsåg villkoren för leverans av IT-tjänster och dokumenthanteringstjänster från Energimyndigheten till Energimarknadsinspektionen. Sweco Eurofutures uppfattning är att de båda myndigheterna har tagit tillvara de samordningsmöjligheter som finns mellan organisationerna vad avser stödfunktioner. Det finns endast mycket små ytterligare samordningsvinster som går att genomföra. Exempelvis som att ha gemensamma kontorsservicefunktioner såsom inköp av kontorsmaterial samt tillsyn av konferensrum och kopieringsrum etc. samt biblioteksservice dvs. hantering av prenumerationer och övrig biblioteksverksamhet.

3.3 Slutsatser om Energimyndighetens dimensionering 2009

Den övergripande bilden

Verksamhetsplanen för 2009 innebär en stark tillväxt av verksamheten jämfört med 2007. Antalet helårstjänster totalt och i linjen samt de totala kostnaderna för verksamheten skulle komma att öka med 30 till 40 procent. Enligt planen kommer 276 helårstjänster att finnas i verksamheten 2009 och denna kommer att förbruka drygt 400 miljoner kr²⁶. Förvaltningsanslaget – 154 miljoner kr 2009 – har endast ökat marginellt,

²⁶ Inkl. användningen av det extra anslaget för beredskap.

vilket har inneburit att de s k programanknutna kostnaderna – som belastar sakanlagen - har fått en större betydelse för finansieringen av verksamheten. De totala sakanlagen uppgår i år till 1,8 miljarder kr – en ökning med nästan 70 procent sedan 2007 och med 30 procent jämfört med 2008.

Stark ökning av årsarbetskrafter för vissa arbetsuppgifter

I stort sett alla uppgifter och verksamheter har haft en ökning av antalet årsarbetskrafter mellan 2007 och 2009. De största ökningarna av antalet årsarbetskrafter kommer under innevarande år att bli ske för Vindkraft, Ekodesign, Internationella klimatfrågor, Kraftproduktion, Energikombinat och transporter och Energimärkning. Det utmärkande för de flesta av dessa uppgifter är att tillväxten hänger samman med att myndigheten har fått nya eller utökade uppgifter, bl a genom antagna EU-direktiv som ska börja tillämpas eller tillämpas i högre utsträckning eller högre politiska ambitioner inom vissa områden, t ex inom energieffektivisering och minskade utsläpp av växthusgaser. Dessutom har forskningsanslagen ökat väsentligt, vilket till viss del kan förklara ökningen av forskningsenheterna inom avdelningen för Energiteknik.

Andelen EU-relaterade arbetsuppgifter

De uppgifter som Energimyndigheten genomför är en följd av de politiska initiativ som tas och de regler som beslutas på det nationella planet eller på EU-nivå eller i ett annat internationellt sammanhang. Nästan 40 procent av resurserna planeras 2009 vara riktade mot uppgifter som på olika sätt är relaterade till EU i form av t ex direktiv, förordningar och politiska initiativ. Fem till tio procent av resurserna används till uppgifter som initierats i andra internationella fora, t ex FN och International Energy Agency (IEA), eller som är en konsekvens av avtal och samarbete på bilateral nivå. Detta skulle betyda att omkring hälften av Energimyndighetens resurser år 2009 kommer att förbrukas för uppgifter som huvudsakligen har sitt ursprung på nationell nivå. Det är stora skillnader i hur stor utsträckning som arbetsuppgifterna är relaterade till arbetet i EU. Till den grupp där alla uppgifter är relaterade till EU hör nästan alla enheter inom avdelningen för Hållbar Energianvändning, vilket beror på att dessa enheter är inriktade mot EU:s direktiv och mål för energieffektivisering.

Tillfälliga och varaktiga arbetsuppgifter

Den bild som ges i kartläggningsmatrisen för 2009 är att i princip ingen av Energimyndighetens arbetsuppgifter är av tillfällig karaktär, utan alla är varaktiga. Olika uppdrag – i regleringsbrev eller i regeringsbeslut, t ex om utredningsuppdrag, eller stöd i olika frågor till regeringskansliet – är visserligen avgränsade i tiden för genomförandet men det kommer hela tiden nya uppdrag och arbetsuppgifter i princip inom samma ämnesområden som tidigare uppdrag. Detta innebär att dessa arbetsuppgifter i praktiken är varaktiga och bara i "teknisk" mening är tillfälliga. Den varaktiga arbetsuppgiften är att

klara en uppdragsvolym som i huvudsak håller sig inom de ämnesområden där Energimyndigheten har expertkompetens.

Tjänster som belastar förvaltningsanslag och sakanslag

Enligt verksamhetsplanen för 2009 kommer 206 av tjänsterna att finansieras av förvaltningsanslaget (154 miljoner kr) och 70 tjänster av sakanslag via de s k programanknutna kostnaderna, som tillsammans med andra utgifter totalt planeras att uppgå till 230 miljoner kr. Ökningen av antalet årsarbetskrafter som belastar sakanslagen har varit mycket större – mer än en fördubbling mellan 2007 och 2009 för de som arbetar i linjen – än för de som är hänförliga till förvaltningsanslaget. Energimyndigheten har valt att utöka bemanningen och verksamheten genom att använda programanknutna medel från sakanslagen, när förvaltningsanslaget inte har ökat tillräckligt. Det finns en tendens att de verksamheter som har haft en hög ökningstakt i antalet årsarbetskrafter också har relativt många anställda som finansieras via sakanslag. Denna tillväxt möjliggörs genom att det för flera sakanslag inte finns någon begränsning av hur stor del som får användas för programanknutna kostnader och ingen reglering av hur många som får anställas på sakanslag.

Överföring av tjänster från sakanslag till förvaltningsanslag

Sweco Eurofutures bedömer att de arbetsuppgifter som i dag finansieras via sakanslag i princip kan sägas ingå i den ordinarie och varaktiga verksamheten. Det är därför inte ändamålsenligt att dessa tjänster finansieras inom ramen för programanknutna medel från sakanslag. Finansieringen av tjänsterna bör därför – om de anses nödvändiga för verksamheten – föras från sakanslag till förvaltningsanslag. Detta är också ett principiellt önskemål från Energimyndighetens sida. En finansiering av tjänster via sakanslag innebär i praktiken inga större handlings- och styrningsmöjligheter för den anslagsbeviljande myndigheten än förvaltningsanslag; man har lika stora möjligheter att förändra omfattning och inriktning av verksamheten oberoende av anslagsform. Däremot har förvaltningsanslaget två fördelar i jämförelse med sakanslag. Det ger en möjlighet att på ett mer förutsägbart sätt utveckla och behålla personal på längre sikt genom att arbetsuppgiften betraktas som ingående i ordinarie verksamheten. Den andra fördelen är att en överföring från sakanslag skapar en större transparens och kontroll av verksamhetens omfattning.

Energimyndigheten har under flera år haft en växande verksamhet där nya och utökade uppgifter tillkommit; det finns en risk för att dessa uppgifter läggs till de "gamla" uppgifterna utan att man gör en översyn och en prioritering av resurserna. Genom tillgången till sakanslag har Energimyndigheten haft stora möjligheter att utnyttja dessa – varav flera utan någon begränsning av de programanknutna kostnaderna – för att anställa handläggare, administratörer, m. fl. Det har därför inte funnits starka krafter eller styrinstrument som har verkat i en effektiviserande riktning. En överföring av finansieringen av tjänster från sakanslag till förvaltningsanslag bör kombineras med

bestämmelser om att programanknutna kostnader inte får utnyttjas för ytterligare tjänster utöver de som finansieras via förvaltningsanslag eller, alternativt, att tjänster får tillsättas genom att belasta sakanslag men bara upp till bestämda belopp. Disponeringen av de programanknutna kostnaderna i övrigt bör också begränsas till ett visst bestämt belopp. Detta slag av åtgärder är nödvändiga för att få till stånd en prioritering av arbetsuppgifterna och en fortlöpande effektivisering.

Dimensionering av myndigheten enligt prognosen för 2009

Den bemanning som anges i verksamhetsplanen för 2009 kommer inte att förverkligas detta år. Uppföljningar av tidigare verksamhetsplaner visar att dessa bara till en del genomförs. I verksamhetsplanen för 2008 angavs att det skulle finnas 241 helårstjänster på Energimyndigheten; utfallet blev klart lägre – 217 tjänster – med 24 tjänster som inte hade inrättats. Prognosen 2009 pekar på att det även detta år kommer att bli färre tjänster som kommer att bli tillsatta jämfört med verksamhetsplanen. Enligt denna ska Energimyndigheten 2009 ha 276 helårstjänster men enligt prognosen kommer det i år att bara finnas 257 tjänster, medan 19 tjänster inte kommer att vara inrättade vid årsskiftet; i dagsläget (juni 2009) är 37 tjänster obesatta.

Det synes som det faktiska utfallet för bemanningen av myndigheten år 2008 har varit tillfyllest för driften av verksamheten; av årsredovisningen 2008 för Energimyndigheten framgår nämligen att måluppfyllelsen har varit god för alla de mål som finns för myndigheten. Det är möjligt att måluppfyllelsen i vissa avgränsade delar har varit mindre god, då återrapporteringen är på relativt aggregerad nivå. Sweco Eurofutures gör dock bedömningen att man sammantaget har klarat av sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt och att den eventuella resursbrist som har funnits inom vissa delar skulle ha kunnat åtgärdas genom omallokeringar inom myndigheten. Sweco Eurofutures gör därför bedömningen att den faktiska dimensioneringen om ca 255 tjänster kommer att vara tillräcklig för att nå målen för Energimyndigheten 2009. Detta är också den dimensionering som Sweco Eurofutures kommer att utgå från vid bedömningen av det ytterligare resursbehovet för 2010. De 19 tjänster som förutses att inte besättas 2009 kommer då att bedömas tillsammans med de utökade och tillkommande uppgifterna 2010.

Administrationn – Överdimensionerade overhead-funktioner

Även om det finns osäkerheter vid jämförelser med andra myndigheter, drar Sweco Eurofutures från den genomgång som gjorts av de administrativa kostnaderna den sammantagna slutsatsen att overhead-funktionerna är överdimensionerade och overhead-kostnaderna är för höga i Energimyndigheten, i synnerhet vad gäller mellan OH. Denna slutsats grundas på följande förhållanden:

- Energimyndigheten synes – jämfört med myndigheterna i Ekonomistyrningsverkets (ESV) undersökning - ha en väsentligt högre andel av personalen som arbetar inom overhead-funktioner, inte minst inom mellan-OH
- Andelen kostnader för mellan-OH i Energimyndigheten är högre än andelen för "medianmyndigheten" i ESV:s undersökning av 80 myndigheter.
- En rimlighetsbedömning av andelen personal och andelen kostnader som är relaterade till OH-uppgifter pekar också på att dessa är för omfattande för att ge ett maximalt bidrag till effektiviteten i Energimyndigheten. Det är svårt att inse att det skulle behövas en halv tjänst som arbetar med OH-funktioner för varje anställd i linjen eller att så mycket som hälften av årsarbetskostnaderna för myndigheten förbrukas inom OH.

Detta torde innebära att det finns ett behov av att rationalisera ledningsstrukturen, inte minst är detta nödvändigt för att minska mellan-OH. Detta kan t ex göras genom färre enhetschefer och/eller färre organisationsnivåer. Även informationsverksamheten och den administrativa avdelningen, inkl. IT-verksamheten, bör ses över för att få en högre effektivitet. Man kan också behöva se över antalet administratörer och administrativ samverkan mellan enheterna. Enligt Sweco Eurofutures uppfattning bör man ta hänsyn till den effektiviseringspotential som finns för OH-funktioner vid den framtida dimensioneringen av myndigheten. Denna fråga bör dock först utredas närmare för att mer i detalj studera olika overheadfunktioner och de rationaliseringsmöjligheter som står till buds med beaktande av den operativa verksamhetens krav. Fördjupade jämförelser med andra relevanta myndigheters verksamhet skulle också kunna bidra till att effektivisera verksamheten.

Organisationsöversyn

Energimyndigheten har vuxit starkt under flera år och har fått allt fler uppgifter att hantera samtidigt som ambitionsnivån i befintliga arbetsuppgifter i flera fall höjts. Genom den centrala ställning som energipolitiken har och troligen kommer att ha i framtiden kan det förväntas att detta kommer att innebära ytterligare arbetsuppgifter och högre ambitionsnivåer, som kommer att ställa ännu högre krav på genomförandet av uppgifterna på förvaltningsnivå. Hittills har nya och utökade arbetsuppgifter i huvudsak inlemmats i en befintlig struktur samtidigt som få uppgifter – förutom Energimarknadsinspektionen – har fallit bort. Organisationen kommer att behöva anpassas ännu mer för att kunna hantera de nya uppgifterna som kan komma att tillföras myndigheten 2010. Det bör därför – enligt Sweco Eurofutures uppfattning – göras en samlad översyn av Energimyndighetens organisation så att denna på ett effektivt sätt kan klara den ökade verksamhetsvolymen som blivit följden av de senaste årens förändringar. Därvid kan också en prioritering göras av alla arbetsuppgifter för att anpassa resurserna till genomförandet av dem. Overhead-funktionerna blir givetvis en självklar del av en

sådan översyn. Man bör vid översynen också överväga om det finns vissa verksamheter – t ex Affärsutveckling – som kan avskiljas från Energimyndigheten och föras till andra aktörer.

4 Resursbehov för ökade och tillkommande uppgifter 2010

I avsnitt 3 gjordes en bedömning av Energimyndighetens dimensionering utifrån den bemanning som anges i verksamhetsplanen för år 2009. I detta avsnitt ska göras en bedömning av om det därutöver finns behov av resurser år 2010 för ökade och tillkommande arbetsuppgifter för Energimyndigheten. Dessa två bedömningar för 2009 och 2010 ger underlag för att komma fram till en sammantagen slutsats om det antal tjänster (helår) som Sweco Eurofutures bedömer att Energimyndigheten behöver för att driva verksamheten 2010 med god målfyllnelse.

4.1 Energimyndighetens yrkanden

Energimyndigheten har i olika inlagor redovisat sin bedömning av det antal ytterligare tjänster som kommer att behövas i verksamheten 2010. I budgetunderlaget för 2010²⁷ yrkade myndigheten att det skulle ske en omfördelning av 100 miljoner kr från sakan-slag till förvaltningsanslag, vilket uppskattningsvis skulle motsvara 100 tjänster. Enligt uppgift från Energimyndigheten²⁸ ingick 70 av dessa tjänster redan i den befintliga bemanningen enligt verksamhetsplanen för 2009, varför de inte innebar något nettotillskott av tjänster. Yrkandet i denna del var att de 70 tjänsterna skulle finansieras av medel från förvaltningsanslag genom överföring av motsvarande medel från sakan-slag. Budgetunderlaget innebar därför ett tillskott av 30 nya tjänster.

I början av utredningsarbetet överlämnades dock till Sweco Eurofutures en intern promemoria²⁹, i vilken Energimyndigheten hade reviderat behovet av antalet nya tjänster 2010. Man ansåg att det efter regeringens klimat- och energipropositioner³⁰ i mars 2009 förelåg ett nytt läge genom att det i dessa propositioner behandlades frågor som skulle innebära nya arbetsuppgifter – främst inom energieffektivisering – till vilka man inte hade kunnat ta hänsyn till i budgetunderlaget. Yrkandet i den interna promemorian är att ca 90 nya tjänster skulle inrättas vid Energimyndigheten 2010, dvs. ett nettotillskott av 60 tjänster utöver de 30 tjänster som yrkades i budgetunderlaget.

²⁷ Statens Energimyndighet, Budgetunderlag 2010

²⁸ Denna uppgift bekräftades av Energimyndigheten vid möte med Sweco Eurofutures i början av genomförandet av uppdraget.

²⁹ Internt PM. Underlag utökat resursbehov - Utifrån energi- och klimatpropositionernas m.m. förslag, Energimyndigheten, maj 2009

³⁰ Prop.2008/2009:163 En sammanhållen klimat- och energipolitik- Energi och
Prop.2008/2009:162 En sammanhållen klimat- och energipolitik - Klimat

För att få en precisering av yrkandet ombads Energimyndigheten att lämna information om de arbetsuppgifter som skulle utökas eller tillkomma 2010 jämfört med 2009. För dessa uppgifter skulle Energimyndigheten ange hur många helårskrafter³¹ i "linjen" som yrkas och kostnaden för dessa. Dessutom skulle man lämna upplysning om motiv för detta yrkande i form av relevant avsnitt i ett styrdokument, t ex i en proposition. Av den information – i form av en ifylld matris³² – som senare lämnades till Sweco Eurofutures framgick att det yrkades 89 nya tjänster, varav 62,5 tjänster avsåg utökade arbetsuppgifter och 26,5 tillkommande, dvs. helt nya arbetsuppgifter.

I ett sent skede i utredningsarbetet har Energimyndigheten återigen reviderat bedömningen av behovet av nya tjänster. Man menar nu att det endast behövs ett nettotillskott om 70 tjänster 2010; de resterande 19 av de 89 tjänsterna uppges nu inte vara ett behov som ska tillgodoses med nya tjänster utan redan ingå som tjänster i Energimyndighetens organisation 2009 enligt verksamhetsplanen för detta år, vilka dock beräknas att bli besatta först 2010.³³ Energimyndigheten har sedan kompletterat sitt yrkande med att det också finns ett behov av 8 nya administrativa tjänster.

Energimyndighetens yrkande kan sammanfattas i figur 5, varav framgår att dimensioneringen av myndigheten ska öka till 354 tjänster 2010. Det yrkas vidare att i princip alla dessa tjänster ska finansieras via förvaltningsanslag, vilket innebär att det sammantaget är ytterligare 140-150 tjänster som ska belasta detta anslag.

Figur 5. Översikt över Energimyndighetens yrkande

Källa: Bearbetning av olika underlag från Energimyndigheten

Sweco Eurofutures kommer i den följande bedömningen att utgå från den lämnade listan över 89 nya tjänster. I avsnitt 3 har gjorts en bedömning av den dimensionering som behövs för 2009, varvid hänsyn tagits till att ett visst antal tjänster inte kommer att tillsättas 2009. Det är därför rimligt att för 2010 göra en bedömning även av de tjänster som ingår i verksamhetsplanen för 2009 men först kommer att besättas 2010. Därigenom fås ett underlag att bedöma det totala resurstillskott som kan behövas 2010 för Energimyndigheten.

³¹ Se avsnitt 3.2.1 för en beskrivning av innebörden av detta begrepp.

³² Reviderad matris 2010 till utredarna

³³ Mejl från Energimyndigheten, tisdagen den 9 juni 2009.

4.2 Insamling av information

Underlaget för Sweco EuroFutures bedömningar baseras i huvudsak på tre slag av informationskällor:

Det *skriftliga underlaget från Energimyndigheten* består bl a av budgetunderlaget för 2010, den interna promemorian och matrisen för 2010 - där nya bedömningar av behovet gjordes – samt promemorior och annan skriftlig information som överlämnades till Sweco Eurofutures vid intervjuerna eller efter dessa. Dessutom har den information som finns i kartläggningsmatriserna för 2007-2009 använts vid bedömningarna. Publicerat material från Energimyndigheten – t ex årsredovisningar och verksamhetsplan för 2009 – har också använts. Även nya bedömningar och klargöranden av det faktiska behovet som i ett sent skede i utredningen överlämnades till Sweco Eurofutures hör till denna kategori av informationskällor. En svårighet vid användningen av detta samlade skriftliga material har varit att delvis olika uppgifter har angivits i de olika promemoriorna. Det har i materialet i flera fall inte heller varit tydligt uttryckt vilket som är det nya behovet av resurser och vilka skäl som finns för detta. Argumentation kan ibland grundas på allmänna resonemang om det värdefulla arbete som görs inom ett visst verksamhetsområde utan att klart skilja mellan befintliga och förändrade uppgifter. Ibland är också hänvisningen till innebörden i nya styrdokument – som skulle kunna motivera nya tjänster – oklar eller inte angiven.

Den andra informationskällan är *officiella styrdokument* som propositioner – bl a de senaste energi- och klimatpropositionerna samt budgetpropositioner – samt regleringsbrev och instruktionen för myndigheten. Dessutom har Riksrevisionens granskning av Energimyndighetens årsredovisning för 2008 inhämtats.

Dessa informationskällor har kompletterats med *information från de ca 25 intervjuer som har genomförts med avdelningschefer och enhetschefer samt fackliga förtroendemän* i Energimyndigheten. Intervjuerna – som ofta tog i anspråk upp till 2 timmar - genomfördes med utgångspunkt i en intervjuguide och syftade till att förtydliga den information som hade lämnats i kartläggningsmatriserna för 2007-2009 men också om behovet av resurser för nya och utökade uppgifter för 2010. De intervjuade fick också lägga fram de argument som man hade för nya tjänster. De ombads komma med förslag på rationaliseringar och prioriteringar.

Den insamlade informationen sammanställdes av Sweco Eurofutures i en matris med uppgifter bl a om argument för det yrkade resurstillskott och stödet för detta i styrdokument och de bedömningar som kunde göras utifrån denna och annan information.

4.3 Grunder vid bedömning av behovet

Sweco Eurofutures bedömning av Energimyndighetens yrkanden eller önskemål om ökade resurser för verksamheten 2010 har skett efter följande grunder:

Resursbehovet för en ny arbetsuppgift har i *ett första steg* bedömts utifrån om det finns *synergier* med den befintliga verksamheten. Bedömningen har skett med hjälp av fyra frågor

- Är uppgiften densamma som tidigare och hur stor är i så fall denna verksamhet?
- Finns det betydande kopplingar till angränsande uppgifter – verksamhetsmässigt, kompetensmässigt, m m – och hur stark är i så fall denna koppling?
- Finns det helt eller delvis överlappande funktioner (t ex statistikinsamling, bearbetning av statistik, IT, ärendehantering och administration) i den befintliga verksamheten?
- Finns det möjligheter till stordriftsfördelar?

Genomgången av dessa frågor resulterade i en sammantagen slutsats om de kopplingsmöjligheter som kunde finnas med befintlig verksamhet och som kunde ha betydelse vid bedömningen av resursbehovet.

I *ett andra steg* bedömdes de skäl som fanns i propositioner och styrdokument för satsningarna på olika arbetsuppgifter och om den prioritering av uppgiften som kunde utläsas från dessa dokument. En del i denna granskning var att bedöma om de arbetsuppgifter som angivits som nya eller utökade hade en täckning i de olika dokumenten, bl a med avseende på när de olika uppgifterna hade initierats eller skulle komma initieras. Det gällde därvid att bedöma om uppgiften skulle implementeras 2009 eller 2010, alternativt längre fram i tiden efter en utredning.

I *det tredje steget* bedömdes resursbehovet i förhållande till den nya eller den utökade arbetsuppgiftens omfattning. Detta gjordes bl a med utgångspunkt i de resurser som fanns i den befintliga organisationen för liknande arbetsuppgifter och utvecklingen av dessa över tiden samt uppskattad arbetsvolym som klarades med dessa resurser. Dessutom bedömdes den arbetsvolym som skulle krävas för den nya eller utökade uppgiften.

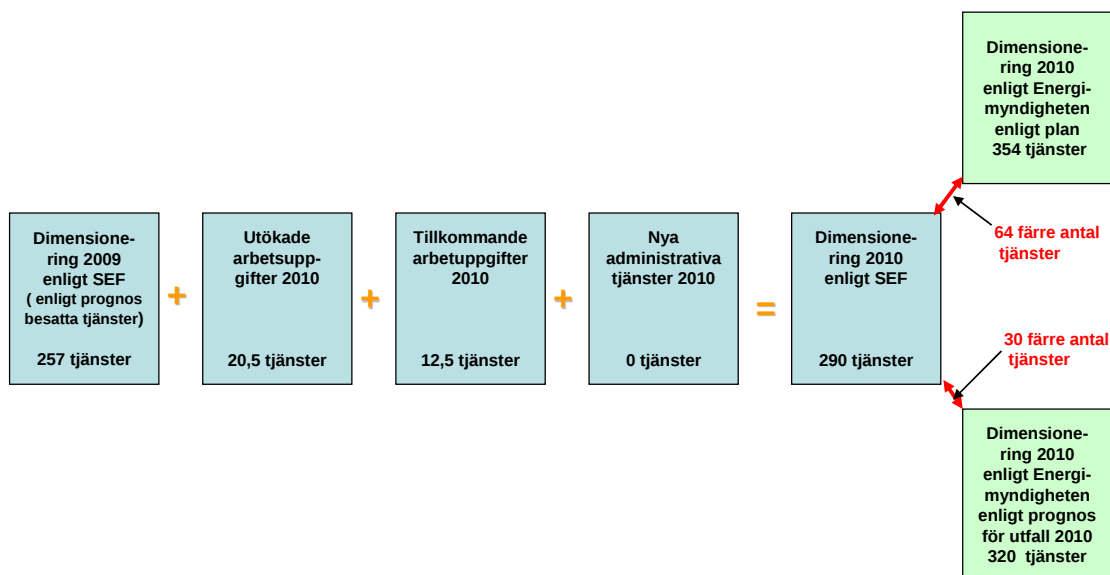
Slutligen gjordes en sammanvägd bedömning av dessa grunder för att komma fram till en slutsats om det resursbehov som Sweco Eurofures bedömer föreligga.

4.4 Slutsatser om resursbehov för 2010 och därefter

I avsnitt 4.5 görs en detaljerad genomgång och bedömning av det antal tjänster som Energimyndigheten yrkat för utökade och tillkommande arbetsuppgifter 2010. Resultatet från denna bedömning sammanfattas i tabell 7 och 8. Sammantaget innebär Sweco Eurofutures bedömning att det finns ett resursbehov av 33 nya tjänster 2010, vilket utgör 37 procent av Energimyndighetens yrkande om 89 tjänster³⁴. Av de 33 nya tjänsterna hänför sig 20,5 tjänster till utökade arbetsuppgifter och 12,5 tjänster till tillkommande (nya) arbetsuppgifter.

Sweco Eurofutures sammantagna bedömning av en lämplig dimensionering av Energimyndigheten 2010 uppgår således – med beaktande av det nya antalet tjänster – till 290 tjänster (figur 6), vilket är 64 färre tjänster jämfört med Energimyndighetens bedömning av dimensioneringen 2010 enligt myndighetens preliminära plan för detta år (se figur 5). Om man i stället jämför Sweco Eurofutures bedömda resursbehov med Energimyndighetens prognos för *utfallet* av tjänster 2010 skulle det bli endast 30 färre antal tjänster.

Figur 6 Översikt över Sweco Eurofutures bedömning av resursbehovet av nya tjänster samt dimensionering av Energimyndigheten 2010 samt jämförelse med Energimyndighetens bedömning av erforderlig dimensionering 2010 (enligt plan och beräknat utfall)

³⁴ Inkl. 19 tjänster som enligt senare besked från Energimyndigheten ingick i verksamhetsplanen för 2009 men som skulle besättas 2010.

Vid beräkningen av de totala kostnaderna för verksamheten enligt Energimyndighetens och Sweco Eurofutures bedömningar har utgångspunkten varit schablonkostnaden³⁵ för en årsarbetskraft. Den totala kostnaden, exkl. kostnaden för inköp av tjänster inom ramen för programanknutna kostnader, beräknas genom att multiplicera antal årsarbetskrafter i linjen med schablonkostnaden. Detta var den metod som användes vid den tidigare beräkningen av kostnaden enligt verksamhetsplanen för 2009 (se tabell 1, sid. 17).

Tabell 6 Kostnaderna för verksamheten enligt Energimyndighetens bedömning av erforderlig bemanning 2010 samt enligt Sweco Eurofutures bedömning av resursbehovet 2010³⁶. Miljoner kr

	Energimyndighetens plan 2010 (354 tjänster)	Sweco Eurofutures bedömning 2010 (290 tjänster)
Kostnad för totala antalet årsarbets- krafter i linjen att finansieras via förvaltningsanslag - Varav överföring från sakanslaget	299 144	232 77
Programanknutna kostnader (konsulter, vissa IT-tjänster, m m)	161	161
Totalt	460	393

Anm. Vid beräkning av kostnaden för antalet tjänster har antagits en schablonkostnad om 1,2 miljoner kr per år.

Källa: Bearbetning av material från Energimyndigheten och Sweco Eurofutures bedömning av resursbehovet

Antalet årsarbetskrafter i linjen 2010 enligt Energimyndighetens bedömning är 249 (eller 259 om avdelnings-/enhetschefer till 50 procent arbetar med sakfrågor)³⁷, vilket

³⁵ Schablonkostnaden består av lön, inkl. sociala avgifter, för den som arbetar i linjen plus overhead-kostnad som består av lön, inkl. sociala avgifter, för chefer och administrationen, lokalhyra, kontorshyra, IT, m.m. De totala overhead-kostnaderna slås ut på alla som arbetar i linjen (vilka i kalkyltermer kan ses som kostnadsbärare), vilket medför att varje anställd i linjen bär sin del av av de totala overhead-kostnaderna.

³⁶ Energimyndigheten har vid beräkning enligt schablonmetoden kommit fram till ett högre belopp (10 miljoner kr) för kostnaden för totala antalet årsarbetskrafter för både Energimyndighetens och Sweco Eurofutures alternativ. Detta torde dock bero på att schablonen inte har justerats när man för över tio tjänster från overhead-funktioner till sakfrågor.

³⁷ För den totala kostnaden för årsarbetskrafter i linjen har denna omDispositionering av resurser från overhead till sakfrågor ingen betydelse, eftersom den totala kostnadsmassan inte förändras. Skulle det högre antalet årsarbetskrafter – dvs. 256 – användas skulle schablonkostnaden behöva justeras ner, eftersom den totala kostnaden skulle slås ut på fler årsarbetskrafter (256 i stället för 246). Detta är här en mer omständlig procedur än att använda den redan beräknade schablonkostnaden för varje årsarbetskraft.

är en ökning med 70 linjetjänster jämfört med planen för 2009. Enligt Sweco Eurofutures bedömning för 2010 bör antalet årsarbetskrafter i linjen uppgå till 193, varav 33 tjänster är en ökning 2010 jämfört med den dimensionering som förordades för 2009. Skillnaden i *årsarbetskrafter i linjen* mellan Energimyndighetens och Sweco Eurofutures bedömningar är således 56 tjänster (249-193). Omräknat i kostnader – med en schablonkostnad om 1,2 miljoner kr per tjänst – skulle skillnaden mellan alternativen i antalet tjänster innebära att Energimyndighetens yrkande skulle kosta 67 miljoner kr (plan) mer per år jämfört med Sweco Eurofutures bedömning. Detta blir också skillnaden mellan alternativens totala kostnader, eftersom de programanknutna kostnaderna har förutsatts vara desamma oberoende av alternativ³⁸. Beloppet för de programanknutna kostnaderna (se tabell 6) är troligen något för högt, men någon närmare bedömning av storleken på dem har inte gjorts, eftersom dessa kostnader bör bedömas specifikt i relation till varje sakanslag.

Det kan övervägas om inte schablonkostnaden för en årsarbetskraft i linjen ska minska vid de ökningarna av antalet tjänster som sker i båda alternativen. Tillväxten av antalet tjänster i linjen kommer att ske utan några ytterligare tjänster i overhead-funktioner enligt Sweco Eurofutures bedömning och bara med ett fåtal eller begränsat antal tjänster enligt Energimyndighetens bedömning, dvs. marginalkostnaden borde vara lägre än genomsnittskostnaden för årsarbetskraften i linjen. Schablonen för tillskottet av linjetjänster skulle troligen kunna minska från 1,2 miljoner kr till 1 miljon kr. Detta skulle innebära att Energimyndighetens dimensionering av tjänster skulle kunna kosta 14 miljoner kr (70 tjänster x 0,2 miljoner kr) mindre än det belopp som anges i tabell 6. För Sweco Eurofutures alternativ skulle minskningen av kostnaden uppgå till 6,6 miljoner kr (33 tjänster x 0,2 miljoner kr).

Några kompletterande kommentarer

Sweco Eurofutures bedömning av den dimensionering och det ytterligare antal tjänster som redovisats ovan bör ses tillsammans med de slutsatser om verksamheten som drogs i avsnitt 3. Det är således Sweco Eurofutures uppfattning – av de skäl som anfördes i avsnitt 3 – att alla tjänster ska finansieras via förvaltningsanslaget för att skapa en bättre transparens, kontroll och förutsättningar för långsiktig planering. Detta bör kombineras med bestämmelser som begränsar möjligheterna att utnyttja sakanslagen för att inrätta och tillsätta tjänster – även möjligheterna att köpa tjänster som belastar sakanslagen bör begränsas genom att sätta ett tak för de programanknutna kostnaderna.

Dessutom bör det i den fortsatta processen beaktas att Energimyndighetens overhead-kostnader troligen är för höga, vilket tyder på att det finns rationaliseringsmöjligheter.

³⁸ Utgångspunkten har varit storleken på de programanknutna kostnaderna enligt Energimyndighetens plan för de totala kostnaderna för 2010; de programanknutna kostnader har beräknats som en restpost när kostnaden för årsarbetskrafterna i linjen subtraherades från totalkostnaden för verksamheten.

heter att minska kostnaderna ytterligare utöver vad som här har föreslagits. Detta och även andra förhållanden aktualiserar också behovet av en översyn av organisationen för att anpassa denna till den ökande verksamhetsvolymen och åstadkomma ökad effektivitet.

Dimensionering på lång sikt

Sweco Eurofutures har ovan gjort en bedömning av den dimensionering av Energimyndigheten som behövs 2010 för att uppnå god måluppfyllelse. Det är givetvis svårt att bedöma om denna dimensionering också kommer att vara tillräcklig på längre sikt. Det troligt att det även efter 2010 kommer att ske förändringar av energipolitiken på EU-nivå och internationell och nationell nivå som kommer att kräva anpassningar och resurser på förvaltningsnivå för att kunna genomföra nya energipolitiska ambitioner.

Det kan dock finnas fog för att tro att utvecklingen på detta område under de närmaste åren inte kommer att vara lika snabb och genomgripande som har varit fallet under de senaste åren. Flera energi- och forskningspolitiska propositioner har nyligen antagits samtidigt som beslut har fattats om flera EU-direktiv, bl a inom energieffektivisering. Det är troligt att de närmaste åren kommer att vara en konsolideringsfas. Det gäller att först på förvaltningsnivå genomföra och verkställa de politiska ambitionerna, innan man tar de nästa större stegen i energipolitiken. Det är således verkställighet av redan fattade politiska beslut som kommer att vara i centrum på det energipolitiska området.

Vid den dimensionering som Sweco Eurofutures föreslagit för 2010 har utgångspunkten varit att Energimyndigheten ska ha kapacitet för att verkställa denna energipolitik. Sweco Eurofutures förväntar sig därför inte några väsentligt större ytterligare behov under de kommande tre till fyra åren mer än att det kan komma krävas ytterligare resurser inom vissa områden, t ex för att genomföra ett kvotpliktsystem, genom att redan fattade beslut kommer att verkställas. Det kan dock finnas vissa andra områden som kommer att bortfalla, vilket kan frigöra resurser.

I den mån ambitionerna under de närmaste åren kommer att bli betydligt högre än vad som idag har beslutats inom klimatpolitik, energieffektivisering och förnybar energi kommer detta givetvis att innebära att den dimensionering som har föreslagits för 2010 kommer att vara otillräcklig för de kommande åren. Den dimensionering som kan behövas i en sådan situation går dock inte idag att bedöma.

Tabell 7 Sammanställning av äskat antal årsarbeten av Energimyndigheten (STEM) och Sweco Eurofutures(SEF) bedömning av nytt resursbehov 2010 för ökade arbetsuppgifter (exkl. uppgifter inom statistiskområdet)

Utökad uppgift	Antal åa idag	Äskande från STEM	SEF:s bedömning av nytt resursbehov
PFE, tillsyn och tillsynsvägledande myndighet	2	6	1,5
Teknikupphandling, marknadsintroduktion inom bebyggelse och industri samt information till SME	4,4	7	3
Utveckling och intensifierat arbete med lågenergihus	0,6	0,5	0,5
Stöd och utbildning till energi- och klimatrådgivare	2,5	2	0
Utökad och regionaliserad planeringsram för vindkraft samt nätverk för vindbruk	8	3	0,5
Ökat stöd till Ist för deras energi- och klimatarbete		1	0
Affärsutveckling och kommersialisering	8,5	3	0
Ökade insatser för forskning och utveckling samt demonstrationsanläggningar	33,5	8	4
Ekodesign och energimärkning	6,5	10 ¹	4,5
Ev ökat antal ärenden till fjärrvärmenämnden		1	0
Ökat anslag för CDM och IJ	12	7 ²	2
Främja svensk teknikexport gm projektbaserade mekanismer	0,4	2	0
Arbetsuppgifter för att klara nytt mål för elcertifikatsystemet	6	6	2
Internationell samordning	8,5	3	0

Tabell 8 Sammanställning av äskat antal årsarbeten av Energimyndigheten (STEM) och Sweco Eurofutures (SEF) bedömning av nytt resursbehov 2010 för tillkommande arbetsuppgifter (inom statistikområdet också utökade arbetsuppgifter)

Tillkommande uppgift	Antal åa idag	Äskande från STEM	SEF:s bedömning av nytt resursbehov
Frivilliga avtal med kommuner och landsting		2	2
Införa och leda råd för energieffektivisering		0,5	0,5
Administrera energikartläggnings-checkar		2	2
Webb för energitjänster		1	0
Information och rådgivningsportal för energideklarationer		3	1
Strategisk samordning m.m. av offentliga sektorns arbete med energifrågor		2	0
Uppgifter enl. hållbarhetskriteriet och kvotpliktsystemet		9	4
Statistikutveckling avseende energianvändning och energieffektivisering	4	4	0,5
Förbättrad energistatistik i bebyggelsen (utökad uppgift)	5	0,5	0
Ökad information om statistik (utökad uppgift)		0,5	0,5
Ökat prognosarbete bl.a. om utsläpp till EU (utökad uppgift)	2	2	2
Eget datalager		2	1,5
Internationell energistatistik bl.a. Eurostat		1	1
SUMMA	103,9	89	33

4.5 Detaljerad genomgång och bedömning av resursbehovet

PFE, tillsyn och tillsynsvägledande myndighet

Energimyndighetens motiv (6 åa)

Myndigheten verkar för att fler företag ska arbeta systematiskt och långsiktigt med energieffektivisering bl.a genom att sprida information om ny teknik, goda erfarenheter från PFE och andra myndighetsaktiviteter. Med utgångspunkt från de förstudier som gjorts ska nya pilotprogram för energieffektivisering för små- och medelstora företag startas och pågående program ska etableras. Utökade kontakter med aktörer inom bransch- och näringslivsorganisationer och länsstyrelser är en del i detta arbete. Myndigheten ser positivt på en ny samordnande roll som tillsynsvägledande myndighet, där Energimyndigheten kan säkerställa en ökad harmonisering bland tillsynsansvariga aktörer. Tillsynsvägledning kan handla om föreskrifter, nätverk, utbildningar, checklistor och handböcker.

All utökad tillsyn avseende ekodesign, energimärkning och PFE samt rollen som tillsynsvägledande myndighet bedöms kräva 6 årsarbetskrafter.

Sweco Eurofutures bedömning (1,5 åa)

Regeringen tydliggör i energipropositionen att programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri (PFE) bör fortsätta med samma inriktning och med samma målgrupp av energiintensiva företag som i dag. Detta medför att myndighetens ansvar och arbetsuppgifter vad avser PFE inte förändras på något avgörande sätt jämfört med dagens. Däremot får myndigheten en ny roll som tillsynsvägledande myndighet i energihushållningsfrågor. Syftet är att åstadkomma en bättre samordning av de krav avseende åtgärder för energihushållning som ställs på företag. Sweco Eurofutures gör bedömningen att en resursförstärkning om 1, 5 årsarbetskrafter är tillräcklig för att kunna verka som tillsynsansvarig myndighet. En harmonisering bland tillsynsansvariga aktörer kräver utarbetande av föreskrifter, checklistor och handböcker samt vissa utbildnings- och nätverksinsatser.

Mer resurser för utökad tillsyn avseende ekodesign och energimärkning bedöms under rubrik *Ekodesign och energimärkning*

Teknikupphandling och marknadsintroduktion

Energimyndighetens motiv (7 åa)

Regeringen kommer att utöka stödet för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiva produkter och tjänster för energitjänstedirektivets tre sektorer: industri, bostäder och service samt transport under åren 2010-2014.

Myndigheten kommer att utöka nätverksarbetet genom att initiera samarbeten som kan komma att omfatta flera branscher, intresseorganisationer, företagssammanslutningar och andra grupperingar. Energimyndigheten ser också behov av att initiera, stödja och medverka i ett utökat antal beställargrupper och även att gå vidare med det påbörjade nordiska samarbetet inom området.

Det belopp som regeringen avser att utöka stödet för marknadsintroduktion och teknikupphandling med kommer att anvisas i budgetpropositionen för 2010. Exempelvis bedöms en ökning med 50 miljoner kronor per år kräva 3 nya årsarbetskrafter för teknikupphandling och 3 nya årsarbetskrafter för marknadsintroduktion inklusive tester av produkter och statistik. 1 årsarbetskraft bedöms behövas för att arbeta med regeringens särskilda satsning för att utveckla energieffektiv teknik för små företag.

Sweco Eurofutures bedömning (3 åa)

I verksamhetsplanen för 2009 avsätts, på avdelningen för hållbar energianvändning, ca 50 mkr för att främja marknadsintroduktion och teknikupphandling. Ca 5 årsarbetskrafter arbetar enligt uppgift från myndigheten direkt med dessa frågor. Den ökade insatsnivån för 2010 har ännu inte beslutats. Om förstärkningen innebär en fördubbling av nuvarande anslagsnivå bedömer Sweco Eurofutures att Energimyndigheten behöver en resursförstärkning om 3 årsarbetskrafter inklusive informationssatsningen riktad mot små och medelstora företag. Antalet teknikupphandlingar och marknadsintroduktioner bör givetvis öka om anslagen ökar; dessutom kan nya branscher/marknader bearbetas. Detta till trots torde inte en fördubbling av sakanslaget innebära behov av fördubblad personalstyrka. Arbetsuppgifterna är de samma som tidigare, vilket medför uppenbara synergier mellan dagens arbetsuppgifter och de utökade för 2010.

Utveckling och intensifierat arbete med Lågenergibygnader

Energimyndighetens motiv (0,5)

Regeringen anser att en nationell strategi för att främja lågenergibygnader bör tas fram. Energimyndigheten vill gärna ta ett stort ansvar för utarbetandet av denna strategi. Myndigheten ser också fortsatt behov av stimulans för byggbranschens aktörer såsom ytterligare demonstrationsobjekt, informations- och utbildningsbehov och teknikupphandling. För det utökade arbetet med Lågenergibygnader behövs förstärkta resurser motsvarande 0,5 årsarbetskrafter.

Sweco Eurofutures bedömning (0,5)

Det är mycket sannolikt att Energimyndigheten kommer att få ta ett stort ansvar för utarbetande av en nationell strategi inom detta område. Detta arbete torde dock kunna inrymmas inom ordinarie bemanning. Det är emellertid troligt att strategin kommer att innebära utökade ambitioner vad gäller Energimyndighetens främjande av lågenergi-

hus varför Sweco Eurofutures gör bedömningen att myndigheten kan behöva en förstärkning om 0,5 årsarbetskrafter.

Stöd och utbildning till kommunala energi- och klimatrådgivare

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Regeringen förslår i energipropositionen att de kommunala energi- och klimatrådgivarnas roll förstärks inom följande aktiviteter:

- förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete genom bl.a. de frivilliga avtalen
- förstärkta insatser för information och rådgivning mot flera olika målgrupper vilket ställer krav på att myndigheten kan tillhandahålla sådan information och anordna utbildningar för att underlätta rådgivarnas arbete
- Förstärkt rådgivning till små- och medelstora företag i kombination med energikartläggningschecken

För att kunna genomföra, stödja och utbilda i den utsträckning som föreslås i propositionen är bedömningen att det behövs en förstärkning om 2 årsarbetskrafter.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Sweco Eurofutures gör bedömningen att resursförstärkning behövs både för de frivilliga avtalen och för energikartläggningscheckar (se vidare under dessa rubriker). Utbildning och stöd till kommunala energi- och klimatrådgivare ryms inom de ramar som beviljas där.

Utökad och regionaliserad planeringsram för vindkraft samt nätverk för vindbruk

Energimyndighetens motiv (3 åa)

I energipropositionen föreslås planeringsramen för vindkraft utökas till en årlig produktionskapacitet på 30 TWh år 2020. Energimyndigheten förslås få i uppgift att göra en regional uppdelning av planeringsmålet.

Enligt Energimyndigheten kräver denna ambitionshöjning att utökat arbete med framtagande, löpande hantering och acceptans av planeringsramen samt spridning av resultat från forskning och utveckling inom vindområdet.

Ett nationellt nätverk för vindbruk skapades 2008. Inom nätverket beslutas om ekonomiskt stöd för särskilda vindkraftssatsningar på regional nivå i syfte att stärka kunskapsuppbyggandet och underlätta för samordnade insatser när det gäller informations- och kunskapsfrågor kring vindkraft.

Myndigheten äskar 3 åa för att främja utbyggnaden av vindkraft.

Sweco Eurofutures bedömning (0,5)

Planeringsramen är uppdelad på 10 TWh till havs och 20 TWh på land. Enligt energi-propositionen finns redan i dag planmässiga förutsättningar för denna nivå. En utökad planeringsram för vindkraft på land kräver mer informationsinsatser. Myndigheten har sedan 2002 arbetat med den målsättning som var satt till 2015 och myndigheten gör bedömningen i budgetunderlaget att avsatta medel för denna tidigare målsättning är tillräcklig. Däremot bör medlen föras över från sakanslag till förvaltningsanslag, eftersom verksamheten är varaktig.

Sweco Eurofutures bedömer att myndighetens arbete med nätverk för vindbruk kan behöva förstärkas med 0,5 årsarbetskraft, som en konsekvens av ett ökat behov av kontakter. I övrigt gör Sweco Eurofutures bedömningen att myndigheten redan har tillräcklig kapacitet i form av upparbetade rutiner, kontakter och kompetens för att klara att främja en utökad utbyggnad av vindkraften.

Ökat stöd till länsstyrelsen för deras energi- och klimatarbete

Energimyndighetens motiv (1 åa)

Myndigheten äskar en årsarbetskraft för denna verksamhet, men motiverar inte behovet.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Det ökade resursbehovet är inte klart motiverat varför Sweco Eurofutures gör bedömningen att en utökning inte är nödvändig.

Affärsutveckling och kommersialisering

Energimyndighetens motiv (3 åa)

Energimyndigheten har fr.o.m. 2007 tilldelats särskilda medel för bl.a. stöd till affärsutveckling, rådgivning och annat stöd till entreprenörer och riskkapitalister. I budgetpropositionen för 2008 aviserades att ambitionsnivån borde höjas ytterligare för denna verksamhet. Myndigheten äskar 3 årsarbetskrafter för utökat arbete med information, rådgivning och stödgivning.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Myndigheten bedömer i årsredovisningen för 2008 att måluppfyllelsen inom detta område har varit god. Det finns ingen uttalad ambitionsökning från statsmakternas sida avseende affärsutveckling och kommersialisering för 2010 och framåt. Därmed bedömer Sweco Eurofutures att nuvarande bemanning är tillräcklig.

Ökade insatser för forskning, utveckling och demonstration

Energimyndighetens motiv (8 åa)

Energiforskningsanslaget ökar med 20 procent 2009 och 47 procent 2010 jämfört med 2008 års nivå. Huvuddelen av denna anslagsökning ska gå till stora demonstrationsanläggningar. Prioriterade teknikområden är elektriska drivsystem, hybridfordon samt energikombinat.

Det nya målet, som angavs i propositionen Forskning och ny teknik för framtidens energisystem (prop. 2005/06:127), om nyttiggörande av resultat och kommersialisering har resulterat i att myndigheten i ökad utsträckning genomför verksamheten i samverkan med näringslivet, branschorgan och institut samtidigt som utbyggnaden av vetenskaplig och teknisk kunskap och kompetens vid universitet och högskolor fullföljs och fördjupas.

Myndigheten äskar 8 årsarbetskrafter för att stödja forskning, utveckling och demonstration

Sweco Eurofutures bedömning (4 åa)

Avdelningen för energiteknik kommer att öka sin bemanning med 8,5 årsarbetskrafter 2009 enligt myndighetens verksamhetsplan, vilket innebär att myndigheten redan får en kraftig förstärkning. Utökningen av sakanslaget mellan 2009 och 2010 rör i huvudsak stöd till demonstrationsanläggningar. Dessa medel fördelades i år, men uppföljningsinsatser kommer att krävas kommande år. Sweco Eurofutures bedömer att myndigheten har behov av ytterligare 4 årsarbetskrafter dels för att fullgöra energikombinatenhetens arbetsuppgifter men också för att öka insatserna inom förnybara energikällor såsom vind, våg och sol.

Ekodesign och energimärkning

Energimyndighetens motiv (10 åa, men nettoökning om 7 åa)

I och med att fler och fler produkter omfattas av ekodesign och även märkning blir arbetet kring produkter alltmer omfattande. Det krävs också ytterligare satsningar på information till företag och allmänhet. Testlab har behov av att under kommande år avsätta ytterligare resurser för att aktivt delta i EU-arbetet: vid framtagande av produktkrav samt standardiseringsarbetet. Enheten ska också arbeta med direktivens implementering i Sverige, ökad tillsyn av efterlevnad samt utöka testerna till nya produktgrupper i linje med ekodesign- och energimärkningsdirektivet.

I det skriftliga underlaget till Sweco Eurofutures har Energimyndigheten äskat 10 årsarbetskrafter för ekodesign och energimärkning. I våra kontakter med myndigheten har framkommit att nettoökningen är ca 7 årsarbetskrafter exklusive resurser för ökad tillsyn.

Sweco Eurofutures bedömning (4,5 åa)

Arbetet med ekodesign kommer att öka i framtiden till följd av utvidgning mot flera produktgrupper. Det är i dagsläget oklart hur omfattande och hur snabb denna förändring blir, varför SEF bedömer det utökade resursbehovet till 3 åa 2010. Det är troligt att regelverket kring energimärkning kommer att omfatta flera produktgrupper. Omfattningen av detta är i dagsläget oklar. SEF bedömer därför att kapacitet för 2010 endast behöver utökas med 1 åa. Till detta tillkommer 0,5 åa för testverksamheten. Totalt sett innebär detta enl. SEF:s bedömning ett ytterligare nettobehov på 4,5 åa 2010. Inom denna ram ryms den utökade tillsynsverksamheten.

Ev. ökat antal ärenden till fjärrvärmenämnden

Energimyndighetens motiv (1 åa)

Fjärrvärmenämnden inrättade 1 juli 2009. Kansliet som finns på myndigheten består av en administratör och en jurist. Förutom hantering av ärenden ingår mycket informationsverksamhet. Om ärendemängden ökar behöver juristen avlastning därför anmäls behov av en årsarbetskraft.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Sweco Eurofutures bedömer att Energimyndigheten tillsvidare klarar sig med nuvarande bemanning.

Ökat anslag för CDM och JI

Energimyndighetens motiv (7åa, men nettoökning om 3 åa)

Anslaget för CDM och JI har ökat från 50 mkr till 280 mkr. Därutöver har resurser tillsatts för att arbeta med Clean Technology Fund vid världsbanken. Detta arbete kräver ett resurstillskott om 6 årsarbetskrafter.

SIDA finansierar i dagsläget 2,5 årsarbetskrafter på Energimyndigheten som arbetar med CDM capacity building. Att i stället finansiera en tjänst på förvaltningsanslaget skulle ge stadga och säkra kontinuitet i detta arbete.

I den interna promemorian har myndigheten sammantaget äskat 7 årsarbetskrafter för detta ändamål. Av dessa har 4 tillsatts 2009 på sakanslag (1 åa av SIDA). Varför nettoäskandet för 2010 blir 3 årsarbetskrafter.

Sweco Eurofutures bedömning (1 åa)

Det kraftigt utökade sakanslaget gör det möjligt att öka volymen enskilda projekt, vilket är en tydlig viljeinriktning från regeringens sida. Ökat fokus på de minst utvecklade länderna innebär också särskilda svårigheter i handläggningen. Sweco Eurofutures gör bedömningen att en resursförstärkning på 1 årsarbetskraft är lämplig. Den kraftiga

anslagsökningen gäller redan för 2009 och myndigheten har utökat bemanningen för att klara detta (på sakanslag). Ambitionen från regeringen att utveckla CDM och IJ i de minst utvecklade länderna är tydlig i klimatpropositionen, vilket gör att ytterligare resurstillskott om 1 årsarbetskraft kan vara rimlig.

Vidare anser Sweco Eurofutures att en årsarbetskraft, som idag finansieras via SIDA, bör finansieras via myndighetens förvaltningsanslag. Detta utgår från samma resonemang som Sweco Eurofutures har fört fram tidigare i rapporten att stadigvarande arbetsuppgifter ska finansieras via förvaltningsanslag i stället för sakanslag.

Främja svensk teknikexport genom projektbaserade mekanismer

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Energimyndighetens främjandeverksamhet inom området har två inriktningar: att underlätta för företag att utnyttja mekanismerna för att möta åtaganden inom EU:s utsläppshandelssystem respektive främja svensk export av miljöteknik. Växthusgasmarknaden är intressant för svenska företag inom miljöteknikområdet. Regeringen har ökat myndighetens programanknutna medel för främjande verksamhet med 3 mkr år 2009. En förstärkning om en till två personer skulle ge större utväxling på verksamheten.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Att informera om de möjligheter som finns för svenska företag inom Kyotoprotokollets flexibla mekanismer bedöms rymmas inom myndighetens nuvarande resurser. Övrigt främjande av teknikexport får anses ligga inom Exportrådets eller Swentec:s ansvarsområden. Energimyndigheten kan, inom ramen för givna resurser, bistå dessa organisationer med expertkompetens om detta skulle vara nödvändigt.

Arbetsuppgifter för att klara nytt mål för elcertifikatsystemet

Energimyndighetens motiv (3 åa)

Energimyndigheten äskar 3 årsarbetskrafter för att säkerställa ett rättssäkert elcertifikatsystem med hög servicegrad. Myndighetens äskande förutsätter ett nytt IT system för att möjliggöra att stordriftsfördelar ska kunna tas tillvara. Därutöver äskas ytterligare 3 årsarbetskrafter för den ökning av antalet anläggningar som kommer att ske p.g.a. den ökade ambitionsnivån till 25 TWh till år 2020.

Ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat har inneburit att följande uppgifter har tillkommit:

- Handläggning av ansökningar från företag om tilldelning av elcertifikat för produktionsökningar från samtliga produktionsslag

- Avregistrering och registrering av elintensiva företag enligt den nya definitionen av elintensiv industri
- Handläggning av ansökningar från företag som åberopar tilldelning av elcertifikat för ytterligare 15 år inklusive förhandsbesked

Utöver behovet av resurser för att handlägga ovan nämnda ärenden konstaterar Energimyndigheten att kraven på information och kommunikation kommer att öka.

Genom förnybarhetsdirektivet kommer arbetet med ursprungsgarantier att standardiseras. Idag hanterar myndigheten ursprungsgarantier genom elcertifikatsystemet. När anläggningar fasas ur elcertifikatsystemet kommer de fortfarande vara berättigade till ursprungsgarantier vilket innebär att arbetsbördan kommer att öka.

Myndigheten bedömer därutöver att antalet anläggningar per tillförd TWh kommer att öka väsentligt. Myndigheten bedömer att målet om att elcertifikatsystemets ambition bör höjas till i nivå med 25 TWh år 2020 ökar antalet anläggningsgodkännande med ca 33 procent.

Sweco Eurofutures bedömning (2 åa)

Regeringen gör bedömningen att de tillkommande uppgifter för Energimyndigheten, som kommer av ändringarna i lagen (2003:113) om elcertifikat, ryms inom myndighetens befintliga anslagsramar.

Sweco Eurofutures anser dock att dessa tillkommande arbetsuppgifter samt att antalet anläggningar kommer att öka framöver, dels som en följd av att mer vindkraft förväntas komma in i systemet som innebär fler anläggningar per tillförd TWh, dels som en följd av den utökad ambitionsnivå, medför behov av ytterligare 2 årsarbetskrafter för handläggning, information och utökad tillsyn. Ev. kan behovet komma att öka ytterligare framöver när fler och fler anläggningar kommer in i systemet.

Internationell samordning

Energimyndighetens motiv (3 åa)

Det finns en allmän utökad ambition inom det internationella samarbetet som ställer krav på deltagande från Energimyndigheten. Därutöver sker en utökad implementering av de bilaterala avtalen om energiforskning m.m

Sweco Eurofutures bedömning (0)

Det ökade internationella samarbetet bedöms till viss del motivera utökad resursbehov på flera sakenheter. Däremot bedömer Sweco Eurofutures att detta inte innebär att stabsfunktionen för internationella frågor behöver utökas.

Frivilliga avtal med kommuner och landsting

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Denna uppgift gäller s.k. frivilliga avtal om energieffektivisering som ska kunna tecknas med kommuner och landsting, vilka i så fall får utökat stöd om de sätter ett mål för energieffektivisering, antar en handlingsplan samt genomför minst två åtgärder enligt energitjänstedirektivet (prop. 2008/09:163). Energimyndigheten ser ett utökat resursbehov för att anpassa och utveckla systemet för den administrativa hanteringen av bidraget samt för att ta fram kriterier och underlag för uppföljning av verksamheten. Därutöver behövs information om stödet.

Sweco Eurofutures bedömning (2 åa)

Energimyndigheten ansvarar redan idag för programmet Uthållig kommun samt ger stöd åt regionala och kommunala energirådgivare. I propositionen anges rent allmänt att regeringen bedömer att de ytterligare insatser som genomförandet av energitjänstedirektivet och det presenterade femårsprogrammet för energieffektivisering innebär ytterligare arbetsuppgifter för myndigheten. Sweco Eurofutures bedömer att det finns befintliga överlappande funktioner och därmed vissa möjligheter till stordriftsfördelar mellan projektet Uthållig kommun och insatsen frivilliga avtal.

Sweco Eurofutures gör bedömningen att insatsen behöver utökas med 2 årsarbetskrafter. Bedömningen grundar sig på att fler avtal kommer att skrivas mellan kommuner och Energimyndigheten. Inom ramen för dessa resurser ryms ökat stöd och utbildning till kommunala energi- och klimatrådgivare (se vidare denna rubrik).

Införa och leda ett råd för energieffektivisering

Energimyndighetens motiv (0,5 åa)

I prop. 2008/09:163 anger regeringen att ett särskilt råd (Energieffektivitetsrådet) bör inrättas vid Energimyndigheten i syfte att samordna det effektiviseringsarbete som följer av energitjänstedirektivet. Rådet ska ha representation från berörda myndigheter, och uppgiften är att samordna de energieffektiviseringsinsatser som följer av direktivet. I myndighetens interna promemoria sägs också att det behöver inrättas ett kansli på myndigheten samt att kansliets arbete bör ske i nära samarbete med övrigt energieffektiviseringsarbete. Denna kanslifunktion, som bedöms nödvändig för funktionen som huvudman för det nya rådet, kommer att kräva 0,5 årsarbetskrafter.

Sweco Eurofutures bedömning (0,5 åa)

Detta är en ny uppgift och det kommer att krävas en kanslifunktion för att rådet på ett effektivt sätt ska kunna bli en viktig nod för det samarbete som måste ske mellan

myndigheter för att genomdriva energieffektivisering enligt EU-direktivet. Resursbehovet är rimligt.

Administration av energikartläggningscheckar

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Detta är en uppgift som nämns i prop. 20008/09:163 och som har samband med olika åtgärder inom området energieffektivisering inom näringslivet. Det gäller bidrag för att genomföra energikartläggning under åren 2010-2014. Regeringens förslag är att 20 mkr ska avsättas årligen, och uppskattningen är att åtgärden kommer att beröra 1000 företag per år. Energimyndigheten anser sig behöva resurser motsvarande 2 årsarbetskrafter för att bygga upp systemet och inledningsvis hantera ansökningar och besluta om bidrag. Dessutom behövs en mindre ökning av de administrativa resurserna.

Sweco Eurofutures bedömning (2 åa)

Uppgiften är ny, men det finns kopplingar till andra insatser inom ramen för energieffektivisering (PFE) och därmed vissa möjligheter till stordriftsfördelar. Sweco Eurofutures anser att 2 årsarbetskrafter (inkl. administrativ personal) behövs för att handlägga denna relativt omfattande ärendemängd.

Webb för energitjänster

Energimyndighetens motiv (1 åa)

Information om energitjänster finns idag på Energimyndighetens hemsida. Regeringen bedömer denna som otillräcklig och regeringen kommer enligt energipropositionen lägga ett uppdrag på myndigheten när det gäller att informera om samverkansmodeller, utreda om standardavtal för energitjänster behöver utvecklas samt överväga vilka ytterligare åtgärder som behövs för att främja framväxten av marknaden för energitjänster. Enligt myndigheten kräver arbetet utveckling av nya tjänster på webbplatsen och kompletteringar av den.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Det finns redan information om energitjänster, om än otillräcklig. Sweco Eurofutures gör bedömningen att den ökade arbetsuppgiften inte är tillräckligt omfattande för att motivera utökade personella resurser.

Informations- och rådgivningsportal för energideklarationer

Energimyndighetens motiv (3 åa)

Energimyndigheten anser att det krävs personella resurser för att skapa, utveckla och uppdatera myndighetens informationssatsningar inkl olika webbapplikationer och ett användande av Webb-TV som en ny informationsspridningskanal.

Sweco Eurofutures bedömning (1 åa)

Att utveckla en portal för energideklarationer är en uppgift för Energimyndigheten enligt energipropositionen. Den interna promemorian nämner: "Myndigheten har de senaste åren lagt ner stora resurser på att utveckla webbplatsen gentemot samma målgrupp som omfattas av förslaget om en portal. I webbarbetet ingår även ett antal nya och interaktiva webbapplikationer som kommer att lanseras 2009". Myndigheten har alltså redan kommit långt i detta arbete med befintliga resurser. Därför bedöms en ökning med en årsarbetskraft som tillräcklig.

Strategisk samordning mm av offentliga sektorns arbete med energifrågor

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Enligt myndigheten krävs ytterligare 2 årsarbetskrafter för att utarbeta riktlinjer för statliga myndigheter avseende energieffektivisering och att på längre sikt erbjuda råd och stöd till offentlig sektor.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Uppgiften finns i princip redan idag, och någon personalförstärkning bör inte behövas redan för 2010. Det bör också beaktas att Miljöstyrningsrådet bedriver ett arbete med att främja den offentliga sektorns arbete med energifrågor. Verksamheten kan dock komma att öka i omfattning på längre sikt.

Hållbarhetskriterier och kvotssystem för biodrivmedel samt ökat informationsbehov

Energimyndighetens motiv (9 åa)

Implementeringen av hållbarhetskriterierna kommer att kräva ett rapporterings- och tillsynssystem som riktas mot importörer, producenter eller användare av flytande bioenergi. Hur en sådan tillsyn ska organiseras utreds för närvarande. Systemet kommer att kräva någon form av IT-lösning och det kommer att krävas resurser i form av handläggare-, lednings- och administrativ personal.

Energimyndigheten har också fått i uppdrag att analysera förutsättningarna för att införa ett kvotpliktssystem för förnybara drivmedel. Syftet med kvotpliktssystemet ska

vara att påskynda introduktionen av förnybara drivmedel och därmed bidra till uppfyllelsen av nationella och europeiska mål i detta avseende. Myndigheten ska lämna utredningen senast den 15 september 2009. Ambitionen är att en ny lagstiftning ska vara på plats 2011. Ett kvotssystem för förnybara drivmedel innebär en engångsinsats för uppbyggnad av databassystem och för att kunna informera om systemet och utarbeta föreskrifter. Om kvotssystem kommer i kraft (2011 eller senare) tillkommer uppgifter som att registrera kvotpliktiga, godkänna bränslepartier, granska årlig deklaration från de kvotpliktiga och utföra tillsyn.

En preliminär uppskattning är att dessa två områden kräver 9 årsarbetskrafter utöver utveckling av IT-system.

Sweco Eurofutures bedömning (3 åa)

Sweco Eurofutures har, liksom Energimyndigheten, svårt att bedöma resursbehovet eftersom båda dessa områden utreds för närvarande.

Både hållbarhetskriterierna och kvotpliktsystemet kommer, när det fullt uppbyggt, att kräva vissa administrativa resurser. Sweco Eurofutures bedömning är att det behövs ytterligare totalt 4 årsarbetskrafter på dessa områden för 2010. Varav indikativt 3 årsarbetskrafter för hållbarhetskriteriet och 1 årsarbetskraft för engångsinsatsen att bygga upp ett kvotpliktssystem.

Kvotpliktsystemet kommer inte att vara drift förrän 2011, vilket innebär att det inte behövs några handlägningsresurser redan under 2010.

Myndigheten har inte i detalj kunnat precisera behovet för hanteringen av hållbarhetskriterier, eftersom organisation av tillsynen av hållbarhetskriterier utreds för närvarande. Senare kan det visa sig att 3 årsarbetskrafter är för mycket eller för lite. Sweco Eurofutures har bedömt att man trots dessa osäkerheter bör ha beredskap för att resurser kan krävas för tillsynen och förordar därför alltså 3 årsarbetskrafter för år 2010.

Det är nödvändigt att återkomma till resursfrågan när man dels vet *när* systemen kommer att vara i drift och när man har bestämt de organisatoriska formerna, dels har en mer preciserad uppfattning om den arbetsvolym som kan komma att krävas.

Statistikutveckling avseende energianvändning, energieffektivisering etc.

Energimyndighetens motiv (4 åa)

Myndigheten har ett ansvar för att utvärdera effekterna av energieffektiviserande åtgärder och styrmedel med syfte att följa upp energitjänstedirektivet, enligt vad som sägs i energipropositionen. Man avser därför att fortsätta det utvecklingsarbete som

bedrivs inom GRUS och särskilt belysa hur uppföljning av energieffektivisering kan förbättras med stöd av bättre regional och lokal statistik.

Förnybarhetsdirektivet ställer nya krav på ytterligare verksamhetsområden – som att följa upp hållbarhetskriteriet för biobränslen, utveckla värmepumpstatistik mm. Generellt ökar efterfrågan på mycket detaljerad statistik över slutanvänd energi för att kunna följa upp energieffektiviseringsinsatser.

Sweco Eurofutures bedömning (0,5)

Det är motiverat att öka insatserna på detta område med 0,5 årsarbetskraft. Uppföljningen av energitjänstedirektivet ska enligt regeringen så långt möjligt använda och utveckla redan befintlig statistik och resultaten från de statistikutvecklingsprojekt som pågår hos Energimyndigheten, men även de databaser, register och uppgiftskällor som andra myndigheter förfogar över. Energimyndigheten bedriver redan i dag ett ambitiöst arbete med att utveckla energistatistiken. Sweco Eurofutures gör bedömningen att Energimyndigheten till viss del behöver utökade resurser för att klara ett mer omfattande uppföljningsarbete. Dessa resurstillskott redogörs för under rubrikerna *Ökad information om statistik*, *Ökat prognosarbete* och *Eget datalager*. För rubricerade ändamål bedömer Sweco Eurofutures det förstärkta resursbehovet till 0,5 årsarbetskrafter för att förbättra statistiken på lokal och regional nivå.

Förbättrad energistatistik i bebyggelsen

Energimyndighetens motiv (0,5 åa)

Detta är ett projekt, vars resursbehov när det gäller bebyggelse beräknas uppgå till 45 mkr under perioden 2010-2012; det gäller främst konsultkostnader. Dessutom beräknas motsvarande insats när det gäller industrin (STIND) kräva ytterligare 25-30 mkr (upp till 10 mkr per år). Myndigheten anger ett behov av 0,5 årsarbetskraft under samma period. I budgetunderlaget anges behovet till 1 årsarbetskraft. Målet är att under en flerårsperiod besiktiga större delen av de branscher som räknas till tillverkningsindustrin.

Sweco Eurofutures bedömning (0 åa)

Detta är ett område som myndigheten bör kunna klara utan personaltillskott. Synergier finns mellan STIL2 och STIND. Ytterligare behov av årsarbetskrafter på myndigheten behöver inte tillföras, trots att STIND går från pilotstudie 2009 till fullskaligt projekt 2010. Däremot tillkommer konsultkostnader som kan beräknas till ca 10 mkr per år och som belastar sakanslag.

Ökad information om statistik

Energimyndighetens motiv (0,5 åa)

Myndigheten anger att informationsbehovet om statistik ökar i takt med att mer statistik produceras. Det gäller att utveckla redovisningen av statistik på myndighetens webb samt i olika publikationer. En nuvarande halvtidstjänst bör utökas till heltid.

Sweco Eurofutures bedömning (0,5 åa)

Myndighetens bedömning är rimlig. En utökad statistikproduktion i den omfattning som planeras kräver också utökade insatser för att publicera extern information.

Ökat prognosarbete bl a om utsläpp, till EU

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Det finns EU-direktiv som innehåller handlingsplaner för förnybar energi resp. energieffektivisering. Från att ha gjort en långtidsprognos vart tredje år finns idag krav på Sverige och Energimyndigheten att göra årliga prognoser, ibland flera gånger per år.

Sweco Eurofutures bedömning (2 åa)

Prognosarbetet ökar i betydande utsträckning, vilket kräver utökade personella resurser på Energimyndigheten. Uppskattningen av behovet till 2 årsarbetskrafter är rimlig.

Eget datalager

Energimyndighetens motiv (2 åa)

Resursbehovet för uppbyggnad och förvaltning av detta datalager under perioden 2010-2012 uppskattas till 2 årsarbeten, varav det ena är en statistikkompetens och den andra mer IT-orienterad. Dessutom fordras investeringar på ca 4 mkr för 2010 och ca 1,5 mkr för 2012. En snabb tillgång till statistiken samt möjlighet att kunna arbeta med mikrodata kräver en annan ordning än dagens. I budgetunderlaget anges även att energistatistik i egen regi innebär minskad uppgiftslämnarbörda för företagen samt att myndigheten blir mindre beroende av en producent och kan upphandla insamling och bearbetning i konkurrens.

Sweco Eurofutures bedömning (1,5 åa)

Det är rimligt att utöka bemanningen med 1,5 årsarbetskrafter för uppbyggnad och det fortsatta förvaltningen av datalagret. (Behovet av IT- investeringar har inte bedömts.)

Internationell energistatistik bl a Eurostat

Energimyndighetens motiv (1 åa)

Myndigheten bör även fortsättningsvis bevaka vad som sker i form av harmonisering av beräkningsmetoder på EU-nivå, bl a inom ramen för kommitté- och standardise-

ringsarbete samt kraven enligt EU:s statistik förordning. Detta kräver förstärkning med en tjänst.

Sweco Eurofutures bedömning (1 åa)

Arbetet med att utveckla statistiken internationellt ökar i fortsättningen, vilket kräver utökade personella resurser på myndigheten. Det är rimligt att ytterligare en årsarbetskraft allokeras för detta ändamål.

Bilaga 1: Beskrivning av sakavdelningarnas verksamhet³⁹

Avdelningen för Energi och Teknik

Enheten för *Energikombinat och transport* omfattar dels forskning och utveckling av förnybara drivmedel och energieffektiva fordon, dels stöd till olika energikombinat där en av slutprodukterna är ett förnybart drivmedel.

Enheten för *Kraftproduktion* arbetar med utveckling av kraftsystemet baserat på förnybara energikällor. Verksamheten omfattar bland annat elkraftteknik, vattenkraft, vindkraft, sol, vågkraft, värme- och kombinerad kraft och värmeproduktion inklusive utveckling av fjärrvärmesystemet.

Enheten för *Bränsle och användning* arbetar med bränslebaserade energisystem som främst omfattar utvinning och tillförsel av biobränslen från skog och åker samt teknik för småskalig förbränning. Energiintensiv industri, som omfattar dels effektivare processer för framställning av produkter, dels utvecklingen av energikombinat inom en region samt byggnaden som energisystem, som syftar till att främja en effektivare energianvändning i såväl befintlig som ny bebyggelse.

De tre enheterna arbetar med sex temaområden (byggnaden som energisystem, transportsektorn, bränslebaserade energisystem, energiintensiv industri, kraftsystemet, energisystemstudier) som verksamheten strukturerats i, och som är grunden för att återrapportera uppnådda resultat.

Staben är avdelningens resurs för övergripande planering, vissa avdelningsövergripande verksamheter, uppföljning och administration.

Avdelningen för energianvändning

Energi och samhälle arbetar med aktiviteter inom följande områden:

- Kommunal energi- och klimatrådgivning och regionala energikontor
- Energi och klimat till skolan, barn och ungdom
- Försörjningstrygghet inom energiområdet (el, värme, olja och gas)

Teknik och marknad har marknadsnära verksamhet inom följande områden:

- Energieffektivisering och klimatarbete inom områdena bostäder, lokaler, företag, handel, värme- och vattenförsörjning samt transporter

³⁹ Beskrivningen är hämtad från *Verksamhetsplan 2009*, Energimyndigheten

- Program för energieffektivisering i energiintensiv industri (PFE)

Testlab arbetar med energieffektivisering av produkter inom följande områden:

- Ekodesigndirektivet och energimärkningsdirektivet
- Tester av energipåverkande produkter
- Oberoende information om teknik och produkter
- Internationell standardisering

Uthållig kommun arbetar med aktiviteter inom följande områden:

- Samarbete med kommunerna som ingår i Uthållig kommun
- Temaområden
- Forskning

Systemanalysavdelningen

Enheten för energimarknader och tillförsel (EMT) utgör myndighetens baskompetens för frågor om energimarknadsanalys och tillförsel. Fokus i enhetens verksamhet ligger på omvärldsbevakning och analys av energimarknaderna, utveckling och förvaltning av energistatistik (energibalanser, bränslen, el). Enheten ansvarar för forskningsprogrammet Allmänna energisystemstudier.

Enheten för internationella klimatfrågor (K) ansvarar för den operativa hanteringen av utsläppshandelssystemet och myndighetens arbete med Kyotoprotokollets projektbaserade mekanismer. Detta omfattar bl.a. förvaltning och vidareutveckling av register, förvärv av utsläppsreduktionsenheter från CDM och JI-projekt, kapacitetsuppbyggnadsprojekt kring CDM i utvecklingsländer och främjande av svenska företags medverkan i nämnda mekanismer, samt arbete med klimatkompensation. Enheten medverkar i den svenska förhandlingsdelegationen vid de internationella klimatförhandlingarna och deltar i regionalt energi- och klimatsamarbete. Enheten ansvarar även för forskningsprogrammet internationell klimatpolitik.

Enheten för policyanalys (PA) utgör myndighetens baskompetens för frågor om åtgärder och styrmedel inom energi- och klimatområdet. Enhetens arbetsuppgifter rör huvudsakligen utveckling och översyn av styrmedel, uppföljning och utvärdering mot energi- och miljöpolitiska mål.

Enheten för operativa styrmedel (OS) ansvarar för den operativa hanteringen av elcertifikatsystemet (främst att hantera anläggningar och kvotpliktiga samt att bedriva tillsyn). Enheten har även till uppgift att informera verksamhetsutövare och allmänheten om systemen samt bevaka och analysera systemets internationella utveckling. Därutöver har enheten ett tillsynsansvar förursprungsgarantier och högeffektiv kraftvärme.

Enheten för energianvändning (EA) ansvarar för analyser av utvecklingen inom energianvändningen i bostads- och service sektorn, transportsektorn och i industrisektorn. Fokus i enhetens verksamhet ligger på förvaltning och utveckling av energistatistik, metodutveckling, prognoser och scenarier samt konsekvensanalyser. Inom ramen för uppgiften som officiell svensk projektmyndighet genomförs beredningsarbete för granskning och godkännande av klimatprojekt.

Staben på Systemanalysavdelningen förser avdelningschefen med beredningshjälp vad gäller planering, uppföljning och koordinering samt utför avdelningsövergripanden utredningsarbete. Här sker samordning av kontakter med och av framtagning av underlag till övriga sakavdelningar, planeringsavdelningen och GD.

Avdelningen för Affärsutveckling

Statens energimyndighet ska inom sitt verksamhetsområde främja forskning, utveckling, demonstration, innovation, affärsutveckling och kommersialisering, marknadsintroduktion av ny teknik och nya tjänster samt nyttiggörande av resultat från sådan verksamhet.

Även vissa delar av **Planeringsavdelningen** (vindkraft och fjärrvärmenämnden) och **Internationella sekretariatet** har sakuppgifter.